

บทที่ 3

โครงสร้างหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบและกระบวนการ ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจโดยการ รับเรื่องราวร้องทุกข์ในไทยและต่างประเทศ

จากการจัดโครงสร้างขององค์กรหรือรูปแบบในการควบคุมตรวจสอบขององค์กรตำรวจได้มีแนวคิดในต่างประเทศหลายๆ ประเทศ ที่มีรูปแบบหรือลักษณะการตรวจสอบขององค์กรตำรวจจากหน่วยงานภายนอกที่มีความเป็นอิสระและหน่วยงานภายใน แต่สำหรับในประเทศไทยได้มีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีลักษณะการควบคุมตรวจสอบขององค์กรทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งภายในมีองค์กรตรวจสอบในลักษณะเป็นจเรตำรวจและคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจเท่านั้น ดังจะกล่าวต่อไป

3.1 โครงสร้างหน่วยงานที่มีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจและกระบวนการ ควบคุมตรวจสอบในประเทศไทย

ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีรูปแบบการบริหารราชการแผ่นดินแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการแผ่นดินส่วนกลาง การบริหารราชการแผ่นดินส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการแผ่นดินส่วนท้องถิ่น โดยระบบตำรวจของประเทศไทยมีลักษณะโครงสร้างตำรวจแห่งชาติ (National Organization) หน่วยงานเดียวและขึ้นตรงต่อผู้สั่งการคนเดียวที่มีรูปแบบรวมอำนาจ คือ เป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นนิติบุคคลขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ โดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนายกรัฐมนตรี มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรกลางในการบริหารงานบุคคล คือ คณะกรรมการข้าราชการตำรวจ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน¹ ทำหน้าที่ที่สำคัญในการกำหนดนโยบายและมาตรฐานการบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจ และกำกับดูแล ตรวจสอบ และแนะนำ เพื่อให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ² ประกอบกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีองค์กรในการกำหนดนโยบายการบริหารงานของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ คือ คณะกรรมการนโยบาย

¹ มาตรา 30 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจ พ.ศ. 2547.

² มาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจ พ.ศ. 2547.

ตำรวจแห่งชาติ ที่มีนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการตำรวจ และกำกับดูแลสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบแบบแผน มติ คณะรัฐมนตรี และกฎหมาย รวมถึงพิจารณาดำเนินการคัดเลือกข้าราชการตำรวจเพื่อดำเนินการ แต่งตั้งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติตามที่นายกรัฐมนตรีเสนอ และกำหนดกระบวนการและขั้นตอน ในการกระจายอำนาจระหว่างสำนักงานตำรวจแห่งชาติกับตำรวจภูธรจังหวัด และราชการส่วน ท้องถิ่น ในกรณีที่คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติเห็นว่ามีจำเป็นและเหมาะสม ทั้งนี้ มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ คือ ตรวจสอบการปฏิบัติตาม นโยบาย การบริหารราชการตำรวจให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติและกฎหมายอื่น ในการนี้ให้มี คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจของกรุงเทพมหานคร จังหวัดและสถานี ตำรวจต่างๆ เพื่อตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในเขตพื้นที่ ดังกล่าว แล้วรายงานต่อคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่ กรณีต่อไป

3.1.1 โครงสร้างและกระบวนการควบคุมตรวจสอบหน่วยงานตำรวจโดยหน่วยงานภายใน

ในหน่วยงานภาครัฐ ได้แก่ กระทรวง ทบวง กรม และองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ได้มี กลไกระเบียบหรือข้อบังคับในการรับเรื่องร้องทุกข์อยู่ทุกหน่วยงาน³ โดยกระบวนการรับเรื่องร้อง ทุกข์ของส่วนราชการมีลักษณะคล้ายคลึงกัน แต่ในปัจจุบันภาครัฐยังไม่มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการ รับเรื่องร้องทุกข์ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ โดยตรง ทั้งที่ตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีความ สัมพันธ์กับประชาชนอยู่ตลอดเวลา

สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีกลไกในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็น การเฉพาะ แต่มีในลักษณะที่เป็นหน่วยงานภายในที่มาตรวจสอบเท่านั้น ไม่มีในลักษณะที่เป็น หน่วยงานที่มาตรวจสอบภายนอกอีก ซึ่งในที่นี้จะได้กล่าวถึงองค์กรในการตรวจสอบการปฏิบัติ หน้าที่ของตำรวจที่เป็นลักษณะหน่วยงานภายใน ใน 2 รูปแบบ⁴ คือ รูปแบบจเรตำรวจ และรูปแบบ คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจที่แต่งตั้งโดยคณะกรรมการนโยบาย ตำรวจแห่งชาติ

³ ประธาน วัฒนวาณิชย์. (2547). โครงการศึกษาระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและการรับเรื่อง ร้องทุกข์ พ.ศ. 2547. หน้า 175-177.

⁴ ประธาน วัฒนวาณิชย์. (2550). ระบบการตรวจสอบและการรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจ: การศึกษา เปรียบเทียบองค์กรอิสระรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจ. หน้า 11-13.

1) รูปแบบจเรตำรวจ

ตามมาตรา 12⁵ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่เป็นองค์กรภายใน โดยให้มีตำแหน่งจเรตำรวจแห่งชาติ ที่มีตำแหน่งเทียบเท่ารองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการตำรวจและรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการรองจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติกำหนดหรือมอบหมาย แต่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

สำนักงานตำรวจแห่งชาติมีผู้บังคับบัญชาระดับสูงตำแหน่งจเรตำรวจแห่งชาติที่เป็นตำแหน่งเทียบเท่ารองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ชั้นยศพลตำรวจเอก เป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และรับเรื่องร้องทุกข์จากสารปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ มีรองจเรตำรวจแห่งชาติเป็นตำแหน่งเทียบเท่าผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ชั้นยศพลตำรวจโท เป็นรองผู้บังคับบัญชา ประกอบด้วยมีจเรตำรวจเป็นตำแหน่งเทียบเท่าผู้บัญชาการ ชั้นยศพลตำรวจโท จำนวน 10 ตำแหน่ง เป็นผู้ปฏิบัติที่มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจในหน่วยงานต่างๆ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เช่น หน่วยงานระดับกองบัญชาการและกองบังคับการที่ขึ้นตรงต่อผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ กองบัญชาการหรือหน่วยงานเทียบเท่าต่างๆ รวมทั้ง กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรภาค 1-9 และศูนย์ปฏิบัติการตำรวจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้ มีรองจเรตำรวจเป็นตำแหน่งเทียบเท่ารองผู้บัญชาการ ชั้นยศพลตำรวจตรี จำนวนหนึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยของจเรตำรวจทั้ง 10 คน และมีหน่วยงานที่เรียกว่าสำนักงานจเรตำรวจ ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของผู้บังคับบัญชาของสำนักงานที่เกี่ยวข้องกับการตรวจราชการ การประเมินผลงาน และการรับเรื่องร้องทุกข์อยู่ในความรับผิดชอบของจเรตำรวจแห่งชาติ โดยสำนักงานจเรตำรวจมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ดังนี้

สำนักงานจเรตำรวจ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) เป็นฝ่ายอำนวยการในการกำหนดยุทธศาสตร์ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติในการวางแผน ควบคุม ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ และเสนอแนะการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานจเรตำรวจและหน่วยงานในสังกัด

(2) ควบคุม ตรวจสอบ แนะนำ หน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปตามนโยบายของคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(3) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระบบงานและบริหารงานบุคคล การเงิน การบัญชี การงบประมาณ การพัสดุ อาคารสถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสำนักงานจเรตำรวจ

⁵ มาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจ พ.ศ. 2547.

(4) ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจราชการ ด้านการป้องกันและปราบปรามการ สืบสวน การสอบสวน การจราจร และการบริการสังคมของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

(5) ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์เข้าราชการตำรวจ พนักงาน ราชการ และลูกจ้างในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ และดำเนินการสืบสวนสอบสวนข้อเท็จจริงตาม อำนาจหน้าที่

(6) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนราชการสำนักงานจเรตำรวจได้จัดตั้งหน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์โดยแบ่งออกเป็น ส่วนรับเรื่องร้องทุกข์และส่วนปฏิบัติการ

(1) ส่วนรับเรื่องร้องทุกข์ มีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ โดยจัดให้มีการลงทะเบียน รับเรื่อง จัดทำทะเบียน จัดทำสถิติ และรายงานประจำปี การรับเรื่องร้องทุกข์อาจกระทำได้ ดังนี้

ก. ร้องทุกข์ทางโทรศัพท์

ข. ร้องทุกข์ทางจดหมายโดยส่งไปยังส่วนราชการหรือผู้ไปรษณีย์ที่กำหนด ให้

ค. ส่งไปทางอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ของศูนย์บริการประชาชนของสำนัก นายกรัฐมนตรี เป็นต้น

ง. มาร้องเรียนหรือร้องทุกข์ด้วยตนเอง

(2) ส่วนดำเนินการ ในส่วนนี้จะมียุติบัตรรับคดีขอดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ที่ส่งมาจากส่วนรับเรื่องโดยจะทำหน้าที่ประสานงาน เร่งรัด ติดตาม และแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทุกข์ทราบในเวลาอันสมควร

2) รูปแบบคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ

ตามมาตรา 16⁶ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. 2547 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ ที่มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการบริหารราชการตำรวจ และกำกับดูแล สำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ปฏิบัติตามนโยบาย ระเบียบแบบแผน มติคณะรัฐมนตรี และกฎหมาย โดยคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติได้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจขึ้น เพื่อมาทำหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบายการบริหารราชการตำรวจให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น แต่อยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเช่นเดียวกัน

⁶ มาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจ พ.ศ. 2547.

ทั้งนี้ คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 16 และมีองค์ประกอบตามมาตรา 17⁷ คือนายกรัฐมนตรีเป็นประธานกรรมการ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติและผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และมีกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนสี่คน ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้ง และแต่งตั้งข้าราชการตำรวจยศพลตำรวจโทขึ้นไปคนหนึ่งเป็นเลขานุการ คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ และแต่งตั้งข้าราชการตำรวจยศพลตำรวจตรีขึ้นไปจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ

คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแต่งตั้งโดยคณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา 18 คือ ตรวจสอบการปฏิบัติตามนโยบาย การบริหารราชการตำรวจให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้และกฎหมายอื่น ในการนี้ให้มีคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจของกรุงเทพมหานคร จังหวัดและสถานีตำรวจต่างๆ เพื่อตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจในเขตพื้นที่ดังกล่าว แล้วรายงาน คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ เพื่อพิจารณาดำเนินการตามควรแก่กรณีต่อไป ทั้งนี้ องค์ประกอบ การดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง หลักเกณฑ์และวิธีการสรรหา และอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการนโยบายตำรวจแห่งชาติ กำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับกรุงเทพมหานคร ระดับจังหวัดและระดับสถานีตำรวจ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(1) คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับกรุงเทพมหานคร (กต.ตร.กทม.) ประกอบด้วย

ก. ประธานกรรมการ คือ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

ข. รองประธาน ประกอบด้วย รองผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติและผู้บัญชาการตำรวจนครบาล

ค. กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย ปลัดกรุงเทพมหานคร อธิบดีอัยการฝ่ายคดีอาญา รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล (อาวุโสอันดับ 1 และ 2)

ง. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 6 คน มาจาก 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารการจัดการศึกษา หรือการสอนในมหาวิทยาลัยของรัฐในกรุงเทพมหานคร 2 คน ด้านธุรกิจเอกชน ซึ่ง

⁷ มาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติตำรวจ พ.ศ. 2547.

ประกอบการในกรุงเทพมหานคร 2 คน ด้านกิจการองค์กรเอกชน สาธารณะประโยชน์ซึ่งจัดขึ้นโดย
ไม่แสวงหากำไรฯ ในกรุงเทพมหานคร 2 คน

คณะกรรมการฯมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการให้คำปรึกษาและให้ข้อเสนอแนะ
การปฏิบัติงาน ตามนโยบายการพัฒนาและการบริหารงาน ตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงาน
แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ แต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ รายงานผลการ
ปฏิบัติงานให้ กต.ตร. ทราบ

(2) คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับจังหวัด
(กต.ตร. จังหวัด) ประกอบด้วย

- ก. ประธานกรรมการ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ข. รองประธานกรรมการ คือ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด
- ค. กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค
นายกองตรีบริหารส่วนจังหวัด อัยการจังหวัด รองผู้บังคับการจังหวัด
- ง. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน มาจาก 7 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติราชการหรือ
การปกครองส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารการจัดการศึกษา การสอนหรือการวิจัย,
ด้านการบริหารการแพทย์ การสาธารณสุข ธุรกิจภาคเอกชนด้านพาณิชยกรรม การท่องเที่ยว ธุรกิจ
โรงแรม ธุรกิจการเงิน ธุรกิจภาคเอกชน ด้านอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม ด้านองค์กรเอกชน
สาธารณะประโยชน์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยไม่แสวงหากำไร ด้านเกษตรกรรม

คณะกรรมการฯมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะการ
ปฏิบัติงาน ให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาและการบริหารงาน ตรวจสอบและติดตามการ
ปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัด รับคำร้องเรียนของประชาชน แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานี
ตำรวจ แต่งตั้งคณะกรรมการชุดต่างๆ รายงานผลการปฏิบัติงานให้ กต.ตร. ทราบ อำนาจหน้าที่
อื่นตามที่ กต.ตร. มอบหมาย

(3) คณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจระดับสถานีตำรวจ
(กต.ตร. สถานีตำรวจ) ประกอบด้วย

- ก. ประธานกรรมการ คือ ผู้ว่าราชการจังหวัด
- ข. รองประธานกรรมการ คือ ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด
- ค. กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้บังคับการอำนวยการตำรวจภูธรภาค
นายกองตรีการบริหารส่วนจังหวัด อัยการจังหวัด รองผู้บังคับการจังหวัด (อาวุโส 1)
- ง. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน มาจาก 7 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติราชการหรือ
การปกครองส่วนภูมิภาคหรือส่วนท้องถิ่น ด้านการบริหารการจัดการศึกษา การสอนหรือการวิจัย
ด้านการบริหารการแพทย์ การสาธารณสุข ธุรกิจภาคเอกชนด้านพาณิชยกรรม การท่องเที่ยวธุรกิจ

โรงแรม ธุรกิจการเงิน ธุรกิจภาคเอกชน ด้านอุตสาหกรรมหรือหัตถกรรม ด้านองค์กรเอกชน สาธารณะประโยชน์ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยไม่แสวงหากำไร, ด้านเกษตรกรรม

คณะกรรมการฯมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญในการให้คำปรึกษาให้ข้อเสนอแนะการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามนโยบายการพัฒนาและการบริหารงาน ตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของตำรวจภูธรจังหวัด รับคำร้องเรียนของประชาชน แต่งตั้งคณะกรรมการระดับสถานีตำรวจ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการชุดต่างๆ รายงานผลการปฏิบัติงานให้ กต.ตร. ทราบ อำนาจหน้าที่อื่นตามที่ กต.ตร มอบหมาย

3.1.2 โครงสร้างและกระบวนการควบคุมตรวจสอบหน่วยงานตำรวจโดยหน่วยงานภายนอก

ระบบการรับเรื่องและดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชนขององค์กรที่เป็นหน่วยงานภายนอกของสำนักงานตำรวจแห่งชาติอื่นๆ รวมถึงหน่วยงานตามรัฐธรรมนูญโดยรวมแล้วมีลักษณะคล้ายคลึงกัน มีโครงสร้างดังต่อไปนี้ คือ 1) หน่วยรับเรื่องร้องเรียน 2) หน่วยบริหารและอำนวยการ และ 3) หน่วยสนับสนุนด้านสารสนเทศและติดตามผล

ในการดำเนินงานหน่วยงานทั้งสามจะต้องปฏิบัติงานร่วมกันจนจบกระบวนการรับเรื่องร้องทุกข์ พิจารณา วินิจฉัย และแจ้งผลให้ผู้ร้องทุกข์ทราบ⁸ โดยการรับเรื่องร้องทุกข์ของส่วนราชการของฝ่ายบริหารและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีสาระสำคัญดังนี้

1) ประเภทของเรื่องที่จะรับเรื่องร้องทุกข์ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ

(1) หน่วยงานที่รับเรื่องร้องทุกข์โดยทั่วไป ได้แก่ การรับเรื่องร้องทุกข์ประเภทต่างๆ ไม่เฉพาะเจาะจงว่าเรื่องนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานใด เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของรัฐและกฎหมายหรือไม่ เช่น ศูนย์บริการประชาชน สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรม สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสำนักงานผู้ตรวจการแผ่นดิน

(2) หน่วยงานที่รับเรื่องร้องทุกข์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรม หรือส่วนราชการอื่นๆ ฯลฯ ที่อยู่ในกระทรวงนั้นๆ หน่วยงานเหล่านี้จะรับเรื่องร้องทุกข์ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่หรือเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของตนเท่านั้น ในกรณีที่ประชาชนยื่นเรื่องร้องทุกข์ในเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของตนก็จะดำเนินการส่งต่อไปยังหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อไป

2) ช่องทางการรับเรื่องร้องทุกข์ หน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์ส่วนใหญ่จะมีช่องทางรับเรื่องร้องทุกข์ 4 ช่องทาง ได้แก่ (1) การร้องทุกข์ทางไปรษณีย์ (2) การ

⁸ ประธาน วัฒนวานิชย์. เล่มเดิม. หน้า 182-193.

ร้องทุกข์ผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน (3) การร้องทุกข์ทางโทรศัพท์และ โทรสาร (4) การร้องทุกข์ด้วยตนเอง

3) วิธีการระงับเรื่องร้องทุกข์ ในการพิจารณา วินิจฉัยหรือเยียวยาเรื่องร้องทุกข์ของประชาชน ของหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบจะมีขั้นตอนและวิธีดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน โดยเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานนั้นจะพิจารณาในเบื้องต้นว่า เรื่องนั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานตนหรือไม่ ถ้าอยู่ในส่วนราชการของตนก็จะส่งไปให้เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้นดำเนินการเพื่อพิจารณาเรื่องร้องทุกข์จนเสร็จสิ้น ถ้าเรื่องร้องทุกข์นั้นเป็นของหน่วยงานอื่นก็จะทำหน้าที่ส่งต่อไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาดำเนินการหาข้อยุติต่อไป ทั้งนี้ แม้ว่าจะมีขั้นตอนและวิธีการคล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ แต่พบว่า หน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์ที่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง มีระเบียบหรือข้อบังคับ หรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน การดำเนินงานรับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชน ในหน่วยงานนั้นจะมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนผู้ร้องทุกข์ได้ดีกว่าหน่วยงานที่ไม่มีการวางกฎเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน⁹

4) การแจ้งผลการร้องทุกข์ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่พิจารณาดำเนินการเรื่องร้องทุกข์ จะแจ้งผลการพิจารณา ไปยังผู้ร้องทุกข์ ส่วนการร้องทุกข์ในกรณีที่หน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์ กับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเพื่อยุติเรื่องร้องทุกข์เป็นคนละหน่วยงาน ยังมีวิธีปฏิบัติการแจ้งผลการร้องทุกข์ที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ การแจ้งผลการร้องทุกข์นั้นส่วนใหญ่จะแจ้งเป็นหนังสือส่งทางไปรษณีย์หรือทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์

(1) หน่วยงานที่ส่งต่อเรื่องร้องทุกข์จะเป็นผู้ติดตามผลการดำเนินงานและเป็นผู้แจ้งผลไปยังผู้ร้องทุกข์

(2) เมื่อหน่วยงานรับเรื่องส่งต่อไปยังหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่แล้ว หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการจะเป็นผู้แจ้งผลไปยังผู้ร้องทุกข์

5) การดำเนินการรับเรื่องร้องทุกข์มีความสำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การดำเนินงานจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้การบริหารราชการเป็นประโยชน์ต่อราชการและประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ 7 ประการดังต่อไปนี้

(1) เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

(2) เพื่อให้ภารกิจของรัฐสัมฤทธิ์ผลตามหลักเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดไว้ โดยมีสาระสำคัญ คือ ต้องสามารถวัดผลสัมฤทธิ์ของภารกิจที่ปฏิบัติได้อย่างชัดเจน ต้องมีการบริหาร

⁹ ประธาน วัฒนวานิชย์. เล่มเดิม. หน้า 108.

ราชการในรูปแบบบูรณาการ ต้องมีการพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ต้องมีการจัดทำข้อตกลงในการปฏิบัติงาน และต้องมีการกำหนดแผนการบริหารราชการ

(3) เพื่อการบริหารราชการอย่างมีประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของภาครัฐประกอบด้วย หลักความโปร่งใส หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบและความชัดเจนในการปฏิบัติราชการ หลักการลดขั้นตอนการปฏิบัติงานที่เกินความจำเป็นโดยใช้วิธีการกระจายอำนาจ การตัดสินใจและการจัดตั้งศูนย์บริการร่วม หลักการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์บ้านเมืองโดยกำหนดให้มีการทบทวนภารกิจและการทบทวนกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ หลักการอำนวยความสะดวกและตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยวิธีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงาน การจัดระบบสารสนเทศ การรับฟังข้อร้องเรียน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร และหลักการให้มีการประเมินการทำงานอย่างสม่ำเสมอ

แนวทางดังกล่าวกำหนดให้ส่วนราชการมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเพื่อให้การรับเรื่องร้องทุกข์ ร้องเรียนมีประสิทธิภาพรวดเร็ว และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้มากยิ่งขึ้น หลักการที่สำคัญในเรื่องนี้พอสรุปได้ดังต่อไปนี้

(1) ประชาชนสามารถร้องทุกข์ได้สะดวกขึ้นดังจะเห็นได้จากการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมในกระทรวงต่างๆ เป็นต้น¹⁰

(2) ประชาชนสามารถตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องร้องทุกข์ได้ดีขึ้น เนื่องจากส่วนราชการแต่ละแห่งต้องจัดทำขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการ รวมทั้งรายละเอียดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน โดยเปิดเผยเพื่อให้ประชาชนตรวจสอบได้¹¹

(3) ประชาชนสามารถทราบความก้าวหน้าของเรื่องร้องทุกข์ชัดเจนมากขึ้น เพราะส่วนราชการต้องตอบคำถามหรือแจ้งการดำเนินการไปยังผู้ร้องทุกข์ภายใน 15 วัน หรือภายในกำหนดเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้¹²

(4) ประชาชนจะได้รับทราบผลการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์รวดเร็วยิ่งขึ้น เนื่องจากส่วนราชการต้องกระจายอำนาจการตัดสินใจไปยังผู้มีอำนาจหน้าที่โดยตรงและลดขั้นตอนการปฏิบัติราชการ รวมทั้งมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอีกด้วย¹³

¹⁰ มาตรา 30 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.

¹¹ มาตรา 29 และ มาตรา 30 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.

¹² มาตรา 37 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.

¹³ มาตรา 27 และ มาตรา 38 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.

ในระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ขององค์กรอื่นและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องมีหลักทั่วไปในเรื่องการกำหนดให้มีหน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์โดยเฉพาะ ทั้งนี้ โดยมีระบบงาน รูปแบบ มาตรฐานขั้นต่ำ และวิธีดำเนินงาน เพื่อส่งเสริมระบบงานรับเรื่องร้องทุกข์ให้ประชาชนมีความเชื่อถือและพึงพอใจมากขึ้น อย่างน้อยที่สุดจะควรจะต้องดำเนินการ คือ การมีระเบียบว่าด้วยการรับเรื่องร้องทุกข์ การมีระเบียบว่าด้วยการพิจารณาและวินิจฉัยเรื่องร้องทุกข์ การมีระเบียบหรือข้อตกลงว่าด้วยการประสานงานระหว่างหน่วยงานเพื่อยุติเรื่องร้องทุกข์ การมีคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ และการจัดให้มีหลักสูตรการอบรมเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์ทั้งทางด้านการบริหารงาน การพิจารณา วินิจฉัย การสอบสวน และการระงับข้อพิพาททั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการหรือทางเลือกในการระงับข้อพิพาทที่เกี่ยวกับการร้องทุกข์ของประชาชน

ในระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสำหรับหน่วยงานที่มีลักษณะการบริหารงานและการใช้อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับประชาชนอย่างกว้างขวาง อย่างเช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติจำเป็นต้องมีระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ การตรวจสอบการใช้อำนาจ และการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ เพราะเกี่ยวข้องกับการให้คุ้มครอง ให้โทษต่อประชาชน โดยการบังคับใช้กฎหมาย การรักษาความสงบเรียบร้อย การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม การให้บริการประชาชนและการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน เป็นต้น

หน่วยงานการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจตามรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่ได้มีการบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติให้มีหน่วยงานตามรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน และเป็นกลไกที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้เป็นไปตามหลักนิติรัฐ จนปัจจุบันบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ได้บัญญัติให้มีหน่วยงานตามรัฐธรรมนูญดำเนินการเกี่ยวกับการบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ในองค์กรของรัฐโดยการรับเรื่องร้องทุกข์ ประกอบด้วย

(1) ศาล คือ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง

(2) องค์กรตามรัฐธรรมนูญ ประกอบด้วย

ก. องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

ข. องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ คือ องค์กรอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และ สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

โดยองค์กรต่างๆ เหล่านี้มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง บางองค์กรมีภารกิจโดยตรงในการตรวจสอบการให้

อำนาจรัฐ จึงได้มีการพัฒนาระบบรับเรื่องร้องทุกข์หรือร้องเรียนจากประชาชนที่ประสบปัญหาหรือได้รับผล กระทบและความเดือดร้อนจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งทำให้ประชาชนสามารถร้องทุกข์ต่อองค์กรดังกล่าวได้ รวมทั้งได้รับการช่วยเหลือเยียวยาสิทธิอย่างรวดเร็วและเป็นธรรม เป็นผลให้รัฐบาลต้องปรับปรุงระบบการบริหารราชการแผ่นดินเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนมากขึ้น

เมื่อพิจารณาอำนาจหน้าที่และภารกิจของหน่วยงานตามรัฐธรรมนูญดังกล่าวแล้ว อาจแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทดังนี้

ก. หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยข้อพิพาท ได้แก่ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลปกครอง และศาลยุติธรรม

ข. หน่วยงานที่มีอำนาจในการตรวจสอบและจัดทำข้อเสนอแนะ แต่ไม่มีอำนาจวินิจฉัยชี้ขาดข้อพิพาท ได้แก่ ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ องค์กรอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะหน่วยงานตามรัฐธรรมนูญที่มีอำนาจหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์ โดยเฉพาะ ได้แก่ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้ตรวจการแผ่นดิน

1) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.)

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 250¹⁴ มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเกี่ยวกับการถอดถอนออกจากตำแหน่งเสนอต่อวุฒิสภา

(2) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งทำความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองส่งไปยังศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(3) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงหรือข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป ร่ำรวยผิดปกติ กระทบความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือข้าราชการในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวหรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะ

¹⁴ มาตรา 250 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.

ที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเห็นสมควรดำเนินการด้วย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(4) ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริง รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินและหนี้สิน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกำหนด

(5) กำกับดูแลคุณธรรมและจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(6) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรีสภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี ทั้งนี้ ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วย

๔ (7) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำหรับการร้องเรียนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. นั้น ประชาชนสามารถร้องเรียนต่อสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ หรือร้องเรียนต่อพนักงานสอบสวน ณ สถานีตำรวจในเขตอำนาจสอบสวน โดยพนักงานสอบสวนจะส่งเรื่องไปยังสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการต่อไป

การดำเนินการของสำนักงาน ป.ป.ช. ในการรับเรื่องร้องเรียน ตรวจสอบ พิจารณา สอบสวนข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียน นอกจากจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 แล้ว ยังจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของอนุกรรมการได้สวน พ.ศ. 2543

2) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 257 มีอำนาจหน้าที่ดังนี้¹⁵

(1) ตรวจสอบและรายงานการกระทำหรือการละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน หรือไม่เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ประเทศไทยเป็นภาคีและเสนอมาตรการการแก้ไขที่เหมาะสมต่อบุคคลหรือหน่วยงานที่กระทำหรือละเลยการกระทำดังกล่าวเพื่อดำเนินการ ในกรณีที่ปรากฏว่าไม่มีการดำเนินการตามที่เสนอ ให้รายงานต่อรัฐสภาเพื่อดำเนินการต่อไป

¹⁵ มาตรา 257 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.

(2) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(3) เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลปกครอง ในกรณีที่เห็นชอบตามที่มีผู้ร้องเรียนว่ากฎ คำสั่ง หรือการกระทำอื่นใดในทางปกครองกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง

(4) ฟ้องคดีต่อศาลยุติธรรมแทนผู้เสียหาย เมื่อได้รับการร้องขอจากผู้เสียหายและเป็นกรณีที่เห็นสมควรเพื่อแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนรวม ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(5) เสนอแนะนโยบายและข้อเสนอในการปรับปรุงกฎหมาย และกฎ ต่อรัฐสภาหรือคณะรัฐมนตรีเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

(6) ส่งเสริมการศึกษา การวิจัย และการเผยแพร่ความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน

(7) ส่งเสริมความร่วมมือและการประสานงานระหว่างหน่วยราชการ องค์กรเอกชน และองค์กรอื่นในด้านสิทธิมนุษยชน

(8) จัดทำรายงานประจำปีเพื่อประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนภายในประเทศและเสนอต่อรัฐสภา

(9) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติและประชาชนประกอบด้วย

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นอกจากจะมีหน้าที่เกี่ยวกับกิจการทั่วไปของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติแล้ว ตามมาตรา 18 (2) แห่งพระราชบัญญัติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แล้วยังมีหน้าที่รับคำร้องเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ข้อ 4) โดยประกาศคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในและกำหนดอำนาจหน้าที่โดยกำหนดให้มี “สำนักคุ้มครองสิทธิมนุษยชน” เพื่อรับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการจัดวางระบบการรับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์เกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ซึ่งดำเนินงานภายใต้ระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีจ่ายค่าเบี่ยงเลี้ยง และค่าเดินทางของพยานบุคคล ผู้ทรงคุณวุฒิ พยานผู้เชี่ยวชาญ และพนักงานเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2545 และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2545

3) ผู้ตรวจการแผ่นดิน

อำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 244 มีอำนาจหน้าที่ดังนี้¹⁶

(1) พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี

ก. การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น

ข. การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม

ค. การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายขององค์กรตามรัฐธรรมนูญและองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ไม่รวมถึงการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล

ง. กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

(2) ดำเนินการเกี่ยวกับจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(3) ติดตาม ประเมินผล และจัดทำข้อเสนอแนะในการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ รวมถึงตลอดถึงข้อพิจารณาเพื่อแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญในกรณีที่เห็นว่าจำเป็น

(4) รายงานผลการตรวจสอบและผลการปฏิบัติหน้าที่พร้อมข้อสังเกตต่อคณะรัฐมนตรี สภาผู้แทนราษฎร และวุฒิสภา ทุกปี ทั้งนี้ให้ประกาศรายงานดังกล่าวในราชกิจจานุเบกษา และเปิดเผยต่อสาธารณะด้วยการใช้อำนาจหน้าที่ให้ผู้ตรวจการแผ่นดินดำเนินการเมื่อมีการร้องเรียน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มี การร้องเรียนได้

การดำเนินการเรื่องร้องเรียนที่มีการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาพนั้น นอกจากจะต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน พ.ศ. 2552 ในส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นเรื่องร้องเรียนและการส่งเรื่องร้องเรียนแล้ว ยังจะต้องดำเนินการตาม

¹⁶ มาตรา 244 แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550.

ระเบียบผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาว่าด้วยการเสนอการรับคำร้องเรียนและการสอบสวนหาข้อเท็จจริง พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติมอีกด้วย

3.2 โครงสร้างหน่วยงานและการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในต่างประเทศ

องค์กรตำรวจในต่างประเทศ เช่น ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีรูปแบบการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจโดยการรับเรื่องร้องทุกข์ ที่สามารถเป็นแนวทางแก่ประเทศต่างๆ ที่จะมีการจัดตั้งองค์กรตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่เป็นลักษณะองค์กรตรวจสอบภายนอก ดังที่จะกล่าวต่อไป

3.2.1 โครงสร้างและการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประเทศอังกฤษ

ตำรวจในยุคใหม่มีประวัติศาสตร์มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1829 เมื่อ เซอร์โรเบิร์ต พิล จัดตั้งตำรวจนครบาลลอนดอน ตำรวจในเมืองต่างๆ เกิดขึ้นมาพร้อมกับปัญหาความไม่สงบ อาชญากรรม และความไม่เป็นระเบียบของสังคมควบคู่กับการพัฒนาเมืองและการพัฒนาอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 ลอนดอนเป็นเมืองแรกที่จัดตั้งตำรวจนครบาล ตั้งแต่เริ่มต้น ตำรวจอังกฤษพยายามสร้างภาพลักษณ์เครื่องแบบพลเรือน เป็นมิตรช่วยเหลือและสามารถ ในการปฏิบัติหน้าที่จะไม่พกพาอาวุธและในการเผชิญหน้าก็ใช้เพียงกระบองในการป้องกันตนเองและแสดงอำนาจ นอกจากนี้ ตำรวจอังกฤษยังมีการกระจายอำนาจ โดยในแต่ละเมืองไม่ว่าเมืองเล็กเมืองใหญ่จะมีกฎระเบียบและงบประมาณสำหรับตำรวจของตนเอง รวมทั้งระบบการบริหารงานบุคคล การจ้าง การปลดออก และอัตราเงินเดือน เป็นต้น แนวความคิดของตำรวจอังกฤษ ก็คือการจัดตั้งขึ้นเพื่อให้มีความสัมพันธ์อันดี และได้รับการยอมรับนับถือจากประชาชนอังกฤษ อย่างไรก็ตาม ตำรวจอังกฤษได้ผ่านการปฏิรูปและการเปลี่ยนแปลงตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาหลายสิบปี ในปัจจุบันนี้มีหน่วยงานตำรวจที่อาจเรียกว่าตำรวจจังหวัด 41 แห่งในอังกฤษและเวลส์ และหน่วยงานตำรวจอีก 2 หน่วยในลอนดอน (ตำรวจนครบาลลอนดอนมีเจ้าหน้าที่ตำรวจ 28,000 คน ซึ่งเป็นหน่วยตำรวจที่ใหญ่ที่สุด) ส่วนตำรวจอื่นๆ เช่น ตำรวจขนส่ง ตำรวจกลาโหม ตำรวจท่าเรือมีหน้าที่เฉพาะที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น

สำหรับตำรวจในเขตจังหวัด องค์กรปกครองตนเอง (เทศบาล) จัดสรรงบประมาณให้ร้อยละ 50 และรัฐบาลกลางจัดสรรงบประมาณให้อีกร้อยละ 50 ตำรวจแต่ละแห่งจะมีคณะกรรมการตำรวจ ประกอบด้วย ผู้ได้รับการเลือกตั้งจากท้องถิ่นและผู้พิพากษาซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทย คณะกรรมการตำรวจจะรับพิจารณาคำร้องทุกข์จากประชาชนเกี่ยวกับการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ และคำร้องทุกข์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ รวมทั้งการแต่งตั้งหัวหน้าตำรวจกำหนดอัตราเงินเดือน หัวหน้าตำรวจเป็นผู้บริหารสูงสุดในหน่วยงานตำรวจทั้ง 41 แห่ง สำหรับตำรวจนครบาลลอนดอนจะมีคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดยรัฐมนตรีที่รับผิดชอบการ

ควบคุมอาชญากรรมในอังกฤษหรือรัฐบาล ตำรวจนครบาลลอนดอนเป็นหน่วยงานที่รวบรวมสถิติอาชญากรรมของชาติ ข้อมูลอาชญากรรมรายงานผู้สูญหาย สถิติคดีเด็กและเยาวชน และลายพิมพ์นิ้วมือ เป็นต้น

การฝึกอบรมตำรวจของอังกฤษระดับขั้นต่ำสุด (Constables) จะใช้ระยะเวลา 14 สัปดาห์ ซึ่งผู้เข้าใหม่จะต้องเรียนทฤษฎีและภาคปฏิบัติ หลังจากนั้นจะมีการฝึกอบรมภาคสนามอีก 10 สัปดาห์ หลังจาก 24 สัปดาห์แล้ว เจ้าหน้าที่ตำรวจใหม่จะอยู่ในภาวะทดลองปฏิบัติงานเป็นเวลา 2 ปี โดยได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม ผู้ซึ่งมีความประสงค์จะเป็นผู้บริหารตำรวจจะต้องเข้ารับการศึกษานในวิทยาลัยเสนาธิการตำรวจ ซึ่งเป็นหน่วยงานฝึกอบรมผู้นำตำรวจของอังกฤษ

ตำรวจอังกฤษมีโครงสร้างสำหรับการปฏิบัติงานควบคุมพฤติกรรมเบี่ยงเบนควบคุมกับบริษัทรักษาความปลอดภัย ในปัจจุบันพนักงานรักษาความปลอดภัยเอกชนมีจำนวนมากกว่าตำรวจอังกฤษไม่แยกหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยออกจากหน้าที่ปกติ แต่มิได้หมายความว่า อังกฤษไม่มีปัญหาการก่อความไม่สงบภายในประเทศ ในบางครั้งเหตุการณ์รุนแรง เช่น การประท้วง การก่อการจลาจล จำเป็นต้องใช้ทหารมาสนับสนุนการปฏิบัติงานของตำรวจ นอกจากนี้อังกฤษได้เน้นการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมความไม่สงบในสังคมและการรับสมัครตำรวจที่เป็นชนกลุ่มน้อยเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันตำรวจอังกฤษได้รับการยกย่องในความสามารถใช้เทคโนโลยีขั้นสูง รวมทั้งการตรวจดีเอ็นเอและการใช้โทรทัศน์วงจรปิดสำหรับการปฏิบัติงานประจำวันของตำรวจ ซึ่งช่วยให้ลดภัยคุกคามจากการก่อการร้ายและจับกุมผู้ต้องหาคดีอาญาเพิ่มมากขึ้น

1) โครงสร้างของตำรวจประเทศอังกฤษ

ปัจจุบันกิจการตำรวจของอังกฤษ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท¹⁷ คือ

(1) County Police ตำรวจประจำจังหวัด County คือ หน่วยการปกครองที่เทียบได้กับจังหวัดของไทย ภายใต้กฎหมายการจัดระบบการปกครองท้องถิ่น คือ The Local Government Act 1888 อันเป็นรากฐานส่วนหนึ่งของการปกครองท้องถิ่นของอังกฤษจนถึงปัจจุบัน โดยภารกิจและหน้าที่ที่สำคัญของ County ในระยะแรกนั้นคือ การซ่อมบำรุงถนนหนทางและการรักษาความสงบเรียบร้อยของชุมชน ตำรวจประจำ County มีลักษณะบางประการคล้ายกับตำรวจภูธรของไทย คือ รัฐบาลและกระทรวงมหาดไทยให้เงินอุดหนุนและตรวจสอบการทำงานแต่สิ่งที่ตรงกันข้ามคือ ตำรวจประจำ County จะอยู่ภายใต้การควบคุมขององค์กรการปกครองท้องถิ่นและค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่ได้มาจากท้องถิ่น

¹⁷ Police Act, 1996. Internet Version of the Act: Published by The Stationery Office Ltd., 1999,

ตำรวจประจำ County จัดตั้งโดย พ.ร.บ. ตำรวจในชนบท ค.ศ. 1839¹⁸ โดยอยู่ภายใต้การบริหารและรับผิดชอบของคณะกรรมการร่วม โดย County Council คัดเลือกกึ่งหนึ่งและฝ่ายตุลาการของท้องถิ่นคัดเลือกกึ่งหนึ่ง ให้มีหน้าที่แต่งตั้งหัวหน้าตำรวจประจำ County (Chief Constable) และจัดสรรงบประมาณให้ ส่วนการควบคุมบังคับบัญชาและการรักษาระเบียบวินัยของตำรวจนั้นเป็นเรื่องภายใน โดยเป็นหน้าที่ของหัวหน้าตำรวจประจำ County อัตรากำลังของตำรวจประจำ County นั้นไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์และจำนวนประชากร อีกทั้งภารกิจของแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกัน เขตอำนาจของตำรวจประจำ County แบ่งออกเป็นกองกำกับการ Count บางแห่งก็มีจำนวนกองกำกับการมาก บางแห่งก็มีจำนวนกองกำกับการน้อย ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และภารกิจที่ต้องปฏิบัติ และบางเมืองหน่วยตำรวจก็มีวิทยาการสูง เครื่องมือเครื่องใช้ที่ทันสมัย มีทั้ง ตำรวจได้ไฟ ตำรวจนักไต่เขา ในพื้นที่เขาสูง บางเมืองก็มีเพียงตำรวจสายตรวจพื้นที่ปกติธรรมดาเท่านั้น ฉะนั้น จึงเห็นได้ว่าตำรวจของอังกฤษนั้นมีภาระหน้าที่และการกำหนดตำแหน่งและอัตรากำลังที่ขึ้นอยู่กับภารกิจที่ต้องปฏิบัติเป็นสำคัญ ตำรวจประจำ County โดยปกติจะอยู่นอกเมืองหรือนอกเขตเทศบาลแต่มักจะทำงานร่วมกันกับตำรวจเทศบาลเสมอ

(2) Borough Police Force ตำรวจเทศบาล Borough เป็นรูปแบบองค์กรปกครองท้องถิ่นที่เป็นชุมชนเขตเมืองอยู่ใน County เป็นเขตการปกครองตนเอง มีสภาท้องถิ่นมาจากการเลือกตั้ง ตำรวจประจำ Borough จัดตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติของ พ.ร.บ. เทศบาล ค.ศ. 1835 (The Municipal Corporation Act, 1835) สภา Borough หรือสภาเทศบาล (กรณีที่เป็นเขตชุมชนหนาแน่นจะจัดตั้งเป็น City) จะแต่งตั้งคณะกรรมการตำรวจ (Watch Committee) โดยมีหน้าที่จัดหากำลังให้เพียงพอต่อสภาพพื้นที่และความจำเป็นของท้องถิ่น คณะกรรมการตำรวจ (Watch Committee) มีอำนาจกว้างขวางมาก แต่หัวหน้าตำรวจประจำ Borough มีอำนาจไม่มากนัก ด้วยการดำเนินการต่างๆ เกี่ยวกับการบริหารงานและการปฏิบัติหน้าที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการตำรวจ (Watch Committee) อย่างใกล้ชิด การแต่งตั้ง การเลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง เป็นอำนาจของคณะกรรมการตำรวจ (Watch Committee) ทั้งสิ้น หัวหน้าตำรวจประจำ Borough จะรับผิดชอบเพียงด้านประสิทธิภาพการทำงานของตำรวจในบังคับบัญชาเท่านั้น เงินงบประมาณของตำรวจประจำ Borough ได้รับอนุมัติจาก Borough council

แต่ละ Borough จะมีสำนักงานตำรวจเป็นกองบัญชาการตำรวจ มีหัวหน้าตำรวจเป็นผู้ดำเนินงานและเจ้าหน้าที่ตามความจำเป็นจำนวนหนึ่ง Borough ขนาดใหญ่จะมีการแบ่งงานออกเป็นเขต (District) ขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่และจำนวนประชากร โดยจัดตั้งเป็นกองกำกับการ

¹⁸ The Local Government Act, 1888. อ้างใน อุษา ไบหยก. (2538). การปกครองท้องถิ่นเปรียบเทียบ. หน้า 10.

แต่ละเขตจะมีผู้กำกับการประจำอยู่ ส่วนงานธุรการ การทะเบียนต่างๆ จะอยู่ที่สำนักงาน กองบัญชาการตำรวจประจำ Borough

(3) London Metropolitan Police Force ตำรวจนครบาลลอนดอน จัดตั้งโดยพ.ร.บ. ตำรวจนครบาล ค.ศ. 1829 อยู่ภายใต้การรับผิดชอบและการบังคับบัญชาโดยตรงของกระทรวงมหาดไทย หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า สก๊อตแลนด์ยาร์ด เป็นตำรวจหน่วยเดียวเท่านั้นที่องค์กรปกครองท้องถิ่นไม่มีส่วนรับผิดชอบ เพียงแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย จะต้องตอบกระทู้ของรัฐสภาเกี่ยวกับกิจการตำรวจนครบาล ส่วนงานตำรวจท้องถิ่นอื่นๆ นั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่ต้องรับผิดชอบด้วยเป็นความรับผิดชอบของสภาท้องถิ่นอยู่แล้ว เท่ากับเป็นการควบคุมโดยประชาชน

หัวหน้าตำรวจนครบาล มีตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจนครบาล (Commissioner of The Metropolitan Police) ได้รับการแต่งตั้งจากกษัตริย์ของอังกฤษโดยการเสนอของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้บัญชาการตำรวจนครบาลมิได้เป็นตำรวจแต่มีตำแหน่ง Justice of The Peace มีผู้ช่วยผู้บัญชาการ 5 คน มีผู้บังคับการตำรวจ (Commander) หลายตำแหน่งทำหน้าที่ผู้ช่วย โดยแบ่งเขตรับผิดชอบออกเป็น 4 เขต มีผู้บังคับการรับผิดชอบ แต่ละกองบังคับการจะแบ่งออกเป็นกอง หรือ Division มีหัวหน้าผู้กำกับเรียกว่า Chief Superintendent รับผิดชอบงาน แต่ละ Division จะแบ่งออกเป็นกองกำกับการจะผู้กำกับการรับผิดชอบเช่นเดียวกับตำรวจไทย แต่แตกต่างกันตรงตำแหน่งผู้บัญชาการที่มีใช้ตำรวจเท่านั้น

กองบัญชาการตำรวจนครบาลลอนดอนหรืออีกนัยหนึ่งคือสก๊อตแลนด์ยาร์ด แบ่งออกเป็น 6 สำนักงาน คือ

ก. สำนักงาน A การบริหารและการปฏิบัติการ ประกอบด้วย 6 แผนกการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพนัน วินัย การแต่งตั้งโยกย้าย การออกสลากตำรวจและเกมส์ต่างๆ ตำรวจหญิง ตำรวจม้า และตำรวจกิจการพิเศษ

ข. สำนักงาน B การจราจรและการขนส่ง ประกอบด้วย 8 แผนกการ ดำเนินการด้านกฎหมาย การจราจร ความปลอดภัยบนท้องถนน ควบคุมสำนักงานการขนส่ง ทรัพย์สินสูญหาย การขนส่งของตำรวจและโรงเรียนฝึกขับรถของตำรวจ

ค. สำนักงาน C การสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรม ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรม พิมพ์ลายนิ้วมือ การพิสูจน์หลักฐาน หน่วยเคลื่อนที่เร็ว

ง. สำนักงาน D การจัดองค์กรและการฝึกอบรม มี 8 แผนกการ ทำหน้าที่ด้านส่งกำลังบำรุง การสื่อสาร โรงเรียนฝึกอบรม การขาย การรับสมัคร การต่างด้าว สวัสดิการและตำรวจสุนัข

จ. สำนักงาน S เลขานุการตำรวจ รับผิดชอบงานด้านเลขานุการ ข้าราชการพลเรือน (ประเภทไม่มียศ) งานตอบข้อซักถามของรัฐสภา สติติ อาวุธปืน แผนที่ การจ่ายเงินเดือนและบำนาญ ระเบียบคำสั่งและการประชาสัมพันธ์

ฉ. สำนักงาน L กฎหมายเป็นสำนักงานของผู้ว่าคดี (Solicitor) ทำหน้าที่ฟ้องร้องคดีในเขตของนครบาล

ภารกิจของตำรวจนครบาลลอนดอนเป็นการให้การช่วยเหลือตำรวจท้องถิ่นทั่วประเทศและมีหน้าที่สืบสวนคดีอาชญากรรม อารักรักษาบุคคลสำคัญ การข่าว ฯลฯ โดยปฏิบัติตามคำสั่งของรัฐบาลโดยตรง ภารกิจเหล่านี้ เรียกว่า C.I.D. (Central Investigation Department)

(4) City of London Police ตำรวจมหานครลอนดอน ตำรวจมหานครลอนดอน มีพื้นที่รับผิดชอบเพียง 1 ตารางไมล์เท่านั้น ซึ่งเป็นย่านการค้า โดยในสมัยโบราณใช้ระบบ Watch and Ward อันเป็นการรักษาความสงบโดยประชาชนเองในการจัดเวรยามเดินตรวจตระเวนตามถนนในยามค่ำคืน

ในปีค.ศ. 1693 รัฐสภา ได้ตราพ.ร.บ. สภาสามัญ (Common Council) โดยอำนาจหน้าที่ในการจัดพลตระเวนเป็นของสภาท้องถิ่นอยู่ในความรับผิดชอบของนายกเทศมนตรี และในปีค.ศ. 1839 ได้ตรา พ.ร.บ. ตำรวจลอนดอน (The City of London Act 1839) โดยสังกัดศาลสภาสามัญ (ประกอบด้วย นายกเทศมนตรี เทศมนตรีและสมาชิกสภามหานครลอนดอน) เพียงแต่กระทรวงมหาดไทย คอยควบคุมตรวจตรากิจการตำรวจ

ถึงแม้ว่าตำรวจมหานครลอนดอนจะอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของศาลสภาสามัญแห่งนครลอนดอนก็ตาม แต่สภาสามัญมิได้มีอำนาจในการควบคุมด้านระเบียบวินัยและการเลื่อนขั้น เลื่อนเงินเดือนของตำรวจเลย โดยการบริหารงานกิจการตำรวจเป็นหน้าที่ของผู้บัญชาการตำรวจมหานครลอนดอนโดยตรง โดยผู้บัญชาการตำรวจจะได้รับการแต่งตั้งจากประธานศาลสภาสามัญโดยกษัตริย์เห็นชอบตามเสนอ และเป็นตำรวจเพียงหน่วยเดียวที่ผู้บัญชาการตำรวจ มีอำนาจในการบริหารงานทุกอย่างด้วยเหตุผลคือ พื้นที่ 1 ตารางไมล์นี้แตกต่างจากพื้นที่อื่นด้วย เป็นย่านธุรกิจ การค้า ประชากรหนาแน่นการจราจรคับคั่ง เป็นศูนย์กลางธุรกิจแห่งชาติและระหว่างประเทศ ปัญหาด้านเศรษฐกิจล้วนเป็นปัญหาที่สำคัญและต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะในการแก้ปัญหา

2) โครงสร้างของหน่วยงานและวิธีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประเทศอังกฤษ

โครงสร้างการบริหารตำรวจของประเทศอังกฤษ เป็นระบบตำรวจที่มีรูปแบบกระจายอำนาจ (Decentralization System) ทั้งในแง่กลไกการควบคุมและความรับผิดชอบ โดยเป็นผลมาจากรายงานของคณะกรรมการว่าด้วยกิจการตำรวจ ค.ศ. 1962 (The Royal Commission on

the Police 1962) จากสาเหตุที่ก่อนหน้านี้รัฐสภาของอังกฤษไม่สามารถที่จะตรวจสอบกิจการตำรวจนอกจากความรับผิดชอบของตำรวจนครบาลลอนดอนได้ เพราะหน่วยงานตำรวจอื่นๆ นั้นล้วนขึ้นตรงต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นทั้งสิ้น

(1) โครงสร้างและวิธีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการอิสระรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจ

การรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจในประเทศอังกฤษ จะมีรูปแบบของคณะกรรมการอิสระรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจ¹⁹ (Independent Police Complaints Commission, IPCC) ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติปฏิรูปตำรวจ ค.ศ. 2002 (Police Reform Act) และดำเนินการเมื่อวันที่ 1 เมษายน ค.ศ. 2004 มีวัตถุประสงค์เพื่อการเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในระบบการควบคุมตรวจสอบตำรวจและมีเขตอำนาจในอังกฤษและเวลส์ เป็นองค์กรควบคุมและตรวจสอบภายนอกที่เป็นต้นแบบการกำกับ ดูแล และควบคุมตำรวจในระหว่างประเทศ²⁰ ทั้งนี้ คณะกรรมการอิสระได้มีการปฏิบัติงานร่วมกันกับองค์กรสำคัญที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานกิจการตำรวจอีก 3 องค์กร คือ 1) คณะกรรมการตำรวจ (Police Authorities) ของแต่ละหน่วย 2) ผู้บังคับการตำรวจ (Chief constable) ของกองบังคับการตำรวจแต่ละแห่ง (Division) และ 3) กระทรวงมหาดไทย (Home Secretary)²¹ ทั้งนี้ คณะกรรมการอิสระรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจมีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ดังนี้

ก. โครงสร้าง

คณะกรรมการฯ มีโครงสร้างและบทบาทตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายปฏิรูปตำรวจและข้อบังคับของตำรวจว่าด้วยการร้องทุกข์ความประพฤติโดยมิชอบ คณะกรรมการฯ ประกอบไปด้วยประธาน 1 คน โดยประธานได้รับการเสนอชื่อจากกระทรวงมหาดไทย (Home Secretary) และได้รับการโปรดเกล้าจากพระราชินี ซึ่งมีความรับผิดชอบในการควบคุมสำนักงาน

¹⁹ สืบค้นเมื่อ 20 เมษายน 2553, จาก www.ipcc.gov.uk/index/about_ipcc.htm

²⁰ ประเทศต่างๆ ที่มีองค์กรอิสระตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ ได้แก่ เดนมาร์ก (Police Complaints Board, Complaints made to the Director of Public Prosecutions) เบลเยียม (Comite permanent de controle des services de police) ออสเตรีย (Federal Bureau for Internal Affairs) ฟินแลนด์ (The Parliamentary Ombudsman of Finland) สาธารณรัฐไอร์แลนด์ (Garda Siochana Complaints Board, until 31 March 2007, Garda Siochana Ombudsman Commission, from 01 April 2007) โรมานี (The People's Advocate Institution) สกอตแลนด์ (Office of the Procurator Fiscal) เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเครือข่ายขององค์กรกำกับ ดูแล และควบคุมตำรวจระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนาองค์กรเครือข่ายในการทำหน้าที่อย่างอิสระ (international.liaison@ipcc.gsi.gov.uk)

²¹ Reichel, Philip L. (1994). **Comparative Criminal Justice Systems: A Topical Approach.** p. 150.

คณะกรรมการที่ต้องรับผิดชอบต่อกระทรวงมหาดไทยในฐานะหน่วยงานสนับสนุน และกรรมการ 12 คน ได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐมนตรี โดยคุณสมบัติของกรรมการตามพระราชบัญญัติปฏิรูปตำรวจ ค.ศ. 2002 ต้องไม่ปฏิบัติหน้าที่ตำรวจหรือเคยปฏิบัติหน้าที่ตำรวจมาก่อนก่อนที่จะได้รับการแต่งตั้ง และส่วนใหญ่เป็นกรรมการทำงานเต็มเวลาและมีกรรมการจำนวน 2 คน เป็นกรรมการไม่เต็มเวลาที่ ต้องไม่ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในกิจการตำรวจ ทั้งนี้ คณะกรรมการได้มี หน่วยงานทำหน้าที่เลขานุการ คือ สำนักงานคณะกรรมการที่มีหัวหน้าสำนักงาน (Chief Executive) และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานรวมจำนวน 400 คน โดยมีหน่วยงานประจำอยู่ในส่วนกลางที่เป็น สำนักงานใหญ่และสำนักงานส่วนภูมิภาค โดยมีความรับผิดชอบในหน่วยงานตำรวจนครบาล ลอนดอนและมีตัวแทนอยู่ในภูมิภาคต่างๆ รวม 4 แห่งที่มีความรับผิดชอบในพื้นที่ ดังนี้ 1) ลอนดอนและ ภาคตะวันออกเฉียงใต้ 2) ภาคตะวันตกเฉียงใต้และเวลส์ 3) ภาคกลาง และ 4) ภาคเหนือ โดย สำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงลอนดอน

ข. อำนาจหน้าที่

คณะกรรมการอิสระมีหน้าที่ที่สำคัญ 2 ด้าน คือ ด้านการวางระเบียบในการ รับเรื่องร้องทุกข์ในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ และด้านการสืบสวนสอบสวนในการปฏิบัติหน้าที่ที่ ได้รับการร้องทุกข์ โดยการสอบสวนคำร้องทุกข์และขอหาความประพฤติโดยมิชอบ ถึงแม้ว่า หน่วยงานตำรวจจะทำหน้าที่สอบสวนคำร้องทุกข์เป็นส่วนใหญ่ แต่คณะกรรมการฯ ก็มีพนักงาน สอบสวนของตนเองเป็นอิสระจากตำรวจ มีพนักงานสอบสวนเป็นพลเรือนซึ่งทำการสอบสวนคดีที่ เกี่ยวข้องกับการบาดเจ็บสาหัสหรือเสียชีวิต การกระทำความผิดอื่นๆ อาจส่งไปให้คณะกรรมการฯ พิจารณาได้ตามความจำเป็น ความผิดเหล่านี้ ได้แก่ ความผิดทางเพศร้ายแรง การทุจริตที่ร้ายแรง การ กระทำความผิดคดีอาญา หรือความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชน ได้แก่ การเลือกปฏิบัติ เนื่องจากเหตุทางด้านเชื้อชาติ เพศ ศาสนา หรือสถานะทางสังคมอื่นๆ โดยพนักงานสอบสวนของ คณะกรรมการฯ มีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับตำรวจในระหว่างการสอบสวนมีอำนาจให้ตำรวจส่ง พยานหลักฐานหรือตรวจสอบพยานหลักฐานและวัสดุต่างๆ ที่ต้องการ มีอำนาจเข้าไปในสถานที่ทำ การของตำรวจ นอกจากการสอบสวนโดยอิสระคณะกรรมการฯ มีอำนาจดำเนินการหรือกำกับ ดูแล การสอบสวนคำร้องทุกข์ด้วย

คณะกรรมการอิสระมีกรอบการดำเนินการในการรับเรื่องร้องทุกข์ 5 ประการ คือ 1) ผดุงความยุติธรรมและเคารพสิทธิมนุษยชน 2) มีความเป็นอิสระ 3) เคารพความเห็น ที่แตกต่าง 4) มีความซื่อสัตย์สุจริต และ 5) มีความโปร่งใส โดยคณะกรรมการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ หลักประกันการบริหารจัดการด้านคำร้องทุกข์หรือข้อกล่าวหาการประพฤติ มิชอบของตำรวจใน อังกฤษและเวลส์ การปฏิบัติงานของคณะกรรมการฯ จะทำให้ประชาชนมีความมั่นใจโดยคำนึงถึง ความเป็นอิสระ ความรับผิดชอบ และความซื่อสัตย์สุจริตของระบบการรับเรื่องร้องทุกข์เพื่อให้เกิด

การบริหารงานตำรวจที่มีประสิทธิภาพทั้งระบบ กฎหมายที่กำหนดอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบการทำงานของคณะกรรมการ หัวหน้าตำรวจ คณะกรรมการตำรวจ และผู้ตรวจราชการตำรวจ และตำรวจพิเศษ และเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นไปตามกฎหมายปฏิรูปตำรวจ ค.ศ. 2002 และกฎหมายอนุบัญญัติ นอกจากนี้คณะกรรมการฯ อาจสอบสวนเหตุการณ์ร้ายแรงด้วยตนเอง ให้ตำรวจสอบสวนหรือควบคุมการสอบสวนของตำรวจที่เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่

คณะกรรมการอิสระจะปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายปฏิรูปตำรวจและมีหน้าที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การทำงานของคณะกรรมการฯ ประกอบไปด้วยการรับคำร้องทุกข์ การส่งต่อ การสอบสวน การรับอุทธรณ์ และการดำเนินการเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน กล่าวโดยสรุป มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการดังต่อไปนี้

1. กำหนดหลักเกณฑ์ สังเกต ตรวจสอบ และพิจารณามาตรฐานการปฏิบัติงานรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจ
2. ส่งเสริมความน่าเชื่อถือในระบบการรับเรื่องร้องทุกข์ทั้งหมดระหว่างประชาชนและตำรวจ
3. มีหลักประกันในการเข้าถึงระบบการรับเรื่องร้องทุกข์
4. ส่งเสริมความเป็นเลิศของตำรวจโดยมีข้อกำหนดและให้ข้อมูลย้อนกลับ (feedback)

นอกจากนี้คณะกรรมการอิสระยังมีข้อตกลงการทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่นๆ เช่น คณะกรรมการฯ ตำรวจ ผู้ตรวจราชการตำรวจ และอัยการ เป็นต้น สำหรับข้อตกลงระหว่างคณะกรรมการอิสระกับคณะกรรมการตำรวจเป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์และการส่งต่อหรือการประสานงาน การสอบสวนคำร้องทุกข์โดยหน่วยงานตำรวจ การจัดการด้านการสอบสวนคำร้องทุกข์ การสอบสวนคำร้องทุกข์โดยอิสระที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายวิธีพิจารณาความกฎหมายตำรวจและพยานหลักฐาน รวมทั้งข้อบังคับว่าด้วยความประพฤติของตำรวจ²² เป็นต้น

ในบทบาทคณะกรรมการฯ มีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะให้หลักประกันความเหมาะสมในการรับเรื่องร้องทุกข์หรือมีข้อกล่าวหาว่าตำรวจในทุกระดับมีความประพฤติไม่เหมาะสม การร้องทุกข์อาจเกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม ซึ่งรวมทั้งความประพฤติ โดยปกติตำรวจจะพิจารณาคำร้องทุกข์ในหน่วยงานของตน ซึ่งผู้ร้องทุกข์อาจยื่นอุทธรณ์ไปยังคณะกรรมการอิสระในกรณีที่หน่วยงานนั้นไม่รับคำร้องทุกข์ การดำเนินการจะกระทำโดยหน่วยงานตำรวจที่เกี่ยวข้องและในท้องที่เป็นส่วนใหญ่เพื่อระงับข้อพิพาทในท้องที่หรือดำเนินการ

²² Protocol Agreement between the Independent Police Complaints Commission and the Police Service. (2004).

สอบสวนแล้วแต่กรณีคณะกรรมการฯ มีส่วนเกี่ยวข้องในชั้นอุทธรณ์เท่านั้น อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ อาจดำเนินการสอบสวนโดยอิสระหรือเข้าไปจัดการด้านการสอบสวน ถ้าเป็นเหตุการณ์ร้ายแรงหรือควบคุมการสอบสวน พนักงานสอบสวนของคณะกรรมการฯ มีอำนาจเช่นเดียวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจและเรียกสำนวนการสอบสวนมาพิจารณาได้ ภายใต้กฎหมายตำรวจจะต้องส่งคำร้องทุกข์ที่ร้ายแรง เช่น เหตุที่ทำให้เสียชีวิตหรือบาดเจ็บสาหัสหรือการจับกุมผู้กระทำความผิดในคดีร้ายแรงหรือการทำร้ายร่างกายผู้กระทำความผิดอย่างร้ายแรง มีข้อบ่งชี้ว่าการร้องทุกข์ส่วนใหญ่ มิได้เกี่ยวกับความประพฤติของตำรวจซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของผู้ตรวจการรัฐสภาและคำร้องทุกข์เกี่ยวกับความประพฤติของตำรวจจะอยู่ภายใต้อำนาจหน้าที่ของตำรวจท้องที่ซึ่งคณะกรรมการฯ จะเข้าไปเกี่ยวข้องด้วยเมื่อได้รับการอุทธรณ์เท่านั้น

ก. แนวทางการดำเนินการของคณะกรรมการ

คณะกรรมการฯ จะกำหนดแนวทางและมาตรฐานขั้นต่ำให้หน่วยงานตำรวจทำหน้าที่รับเรื่องร้องทุกข์ รวมทั้งวิธีปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับตำรวจเพื่อให้การปฏิบัติงานดีขึ้น คณะกรรมการฯ และหน่วยงานตำรวจมีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการรับเรื่องร้องทุกข์ที่มีความเหมาะสมและรวดเร็ว รวมทั้งปรับปรุงระบบการสื่อสารที่จำเป็น ในการกำหนดมาตรฐาน คณะกรรมการฯ ได้วางหลักเกณฑ์ ระยะเวลา การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ทั้งที่กำหนดโดยกฎหมายและระเบียบ²³

การยื่นเรื่องร้องทุกข์โดยปกติจะกระทำต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ สำหรับกรณีที่อยู่นอกเหนือการปฏิบัติหน้าที่ (Off duty police officer) การรับเรื่องร้องทุกข์จะต้องเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะและต้องมีข้อร้องทุกข์ส่วนตัวเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิส่วนตัวของเจ้าหน้าที่ตำรวจกับการเป็นตำรวจ ตำรวจที่มีได้ปฏิบัติหน้าที่ถ้ามีความประพฤติผิดจะต้องเป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานตำรวจอย่างร้ายแรง เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจทะเลาะวิวาทกับเพื่อนบ้านหรือใช้เสียงรบกวนในที่สาธารณะ อย่างไรก็ตาม ประมวลจริยธรรมของตำรวจได้กำหนดมาตรฐานเกี่ยวกับเรื่องนี้เพื่อให้ตำรวจปฏิบัติตามอยู่แล้ว

เมื่อได้รับคำร้องทุกข์คณะกรรมการฯ หรือเจ้าหน้าที่ตำรวจในหน่วยงานนั้น เห็นว่าคำร้องทุกข์นั้นน่าจะได้รับการแก้ไขในท้องที่เกิดเหตุ การแก้ไขปัญหาคำร้องทุกข์ในท้องที่กำหนดขึ้นเพื่อให้ตำรวจและผู้ร้องทุกข์แก้ไขปัญหาเบื้องต้นก่อนที่จะทำการสอบสวนอย่างละเอียด (full investigation) การระงับข้อพิพาทในท้องที่จะกระทำได้ในกรณีที่การกระทำตามคำร้องทุกข์นั้นไม่ใช่ความผิดอาญาหรือจะต้องดำเนินการทางวินัย นอกจากนี้ยังอนุญาตให้ระงับข้อพิพาทที่ร้ายแรงมากกว่านี้ได้โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการฯ ในกรณีที่ไม่มีเจตจำนงจะต้องดำเนินการ

²³ โปรตดู IPCC Operational Advice Note. (2005).

คดีอาญา หรือการดำเนินคดีอาญา หรือการลงโทษทางวินัยไม่เหมาะสม คำร้องทุกข์อาจอุทธรณ์ไปยังคณะกรรมการฯ ในกรณีที่การระงับข้อพิพาทในท้องถิ่นนั้นผู้ร้องทุกข์เห็นว่าไม่เหมาะสม นอกจากนี้ผู้ร้องทุกข์สามารถอุทธรณ์ไปยังคณะกรรมการฯ ได้ ถ้าการสอบสวนของตำรวจท้องถิ่นไม่เป็นที่น่าพอใจ

ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์โดยตรงหรือผู้ซึ่งรู้เห็นเหตุการณ์การปฏิบัติโดยมิชอบอาจยื่นคำร้องทุกข์ได้ นอกจากนี้เพื่อนหรือญาติของผู้ได้รับความเสียหายจากการทำความผิดอาจยื่นคำร้องทุกข์ได้ด้วย ในขณะที่คณะกรรมการฯ เป็นองค์กรที่รับเรื่องร้องทุกข์ การร้องทุกข์อาจยื่นต่อสถานีตำรวจใด ต่อคณะกรรมการฯ และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ โดยทั่วไปการยื่นคำร้องทุกข์จะต้องกระทำภายในเวลา 12 เดือน อย่างไรก็ตาม กำหนดเวลานี้อาจขยายได้ถ้ามีเหตุผลในความล่าช้าหรือเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ในกรณีที่ได้มีการสอบสวนคดีนั้น คณะกรรมการฯ จะต้องจัดทำรายงานส่งให้ผู้บริหารงานตำรวจเป็นผู้วินิจฉัยการลงโทษทางวินัย ในคดีที่ร้ายแรงจะต้องแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจทำหน้าที่ไต่สวนและพิจารณาการลงโทษ การปฏิรูประบบการทำงานของคณะกรรมการอิสระกำหนดให้สมาชิกของคณะกรรมการฯ เป็นผู้พิจารณา นอกจากนี้คณะกรรมการฯ สามารถส่งเรื่องให้คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจทำการสอบสวนทางวินัยของตำรวจได้ด้วย

หลักการสำคัญของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการฯ มีดังนี้

1. ให้ความสำคัญกับผู้เสียหายโดยพิจารณาจากความจำเป็นในการดำเนินการของผู้ตรวจการและคณะกรรมการฯ ที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับความพึงพอใจ รวมทั้งการพิจารณาเยียวยาแก้ไขการระงับข้อพิพาทโดยเร็วและรายงานความก้าวหน้าของคดีให้กับผู้เสียหาย

2. คณะกรรมการฯ จะร่วมมือกับผู้ตรวจการรัฐสภาในการให้ความช่วยเหลือผู้เสียหายที่ยื่น คำร้องทุกข์ให้เป็นไปโดยรวดเร็วเท่าที่จะกระทำได้ หน่วยงานทั้งสองจะร่วมกันแก้ไขปัญหาการร้องทุกข์และหาข้อยุติให้กับผู้เสียหายโดยไม่ชักช้า ทั้งสองหน่วยงานจะร่วมมือกันทำงานในขอบเขตอำนาจของตนที่เกี่ยวกับตำรวจและปฏิบัติตามกฎหมายโดยมีความเป็นอิสระและเป็นกลาง

3. ความมีส่วนร่วม หน่วยงานทั้งสองยอมรับว่าตามกฎหมายปัจจุบันผู้เสียหายอาจใช้ช่องทางร้องทุกข์ไปยังหน่วยงานทั้งสองแห่งได้ แต่ควรจะให้ผู้เสียหายใช้ช่องทางที่เป็นประโยชน์มากที่สุดและได้รับการเยียวยาหรือระงับข้อพิพาทเป็นที่น่าพอใจ รวมทั้งหลีกเลี่ยงมิให้เกิดการทำงานซ้ำซ้อนของ 2 หน่วยงาน

4. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร หน่วยงานทั้งสองมีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการพิจารณาคำร้องทุกข์ คณะกรรมการอิสระมีบทบาทในการตรวจสอบคำร้องทุกข์เกี่ยวกับตำรวจ ส่วนผู้ตรวจการรัฐสภามีอำนาจตรวจสอบคำร้องทุกข์ตามประมวลการร้องทุกข์และ

มีความจำเป็นที่จะต้องใช้และตีความกฎหมายที่มีเขตอำนาจทับซ้อนเพื่อประโยชน์ของผู้เสียหายและมีความจำเป็นที่หน่วยงานทั้งสองจะทำหน้าที่ตรวจสอบคำร้องทุกข์ที่อยู่ในเขตอำนาจของตน หน่วยงานทั้งสองตระหนักถึงการรักษาความลับของผู้เสียหายและมีความจำเป็นจะต้องได้รับความยินยอมจากผู้เสียหายก่อนที่จะเปิดเผยข้อมูลข่าวสารระหว่างกัน

ง. การปฏิบัติงานร่วมกันว่าด้วยการตรวจสอบและวิธีการรับเรื่องร้องทุกข์ของผู้ตรวจราชการตำรวจและคณะกรรมการอิสระ

ในการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประเทศอังกฤษ คณะกรรมการอิสระ (IPCC) ได้มีการปฏิบัติงานร่วมกับจเรตำรวจของประเทศอังกฤษ²⁴ ในการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ โดยมีการใช้ผู้ตรวจราชการตำรวจ เรียกว่า ผู้ตรวจราชการตำรวจ (Her Majesty's Inspectorate of Constabulary HMIC) ในการตรวจสอบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชน ทั้งนี้ ผู้ตรวจราชการตำรวจ (HMIC) มีบทบาทส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลของตำรวจในอังกฤษ เวลส์ และไอร์แลนด์เหนือ โดยการตรวจราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ตกลงกันเพื่อให้บรรลุผลการปฏิบัติที่ดี รวมทั้งการปรับปรุงการปฏิบัติงาน ผู้ตรวจราชการจะให้คำแนะนำโดยอิสระต่อหน่วยงานต่างๆ เช่น คณะกรรมการอิสระ (IPCC) กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานตำรวจ ทั้งนี้ ผู้ตรวจราชการมีหน้าที่ตามกฎหมายที่จะรับทราบเกี่ยวกับการดำเนินการรับเรื่องร้องทุกข์ของตำรวจตามมาตรา 15 ของพระราชบัญญัติตำรวจ ปี ค.ศ. 2002 และผู้ตรวจราชการมีความรับผิดชอบตามกฎหมายในการพิจารณาคำร้องทุกข์จากผู้เสียหายในคดีอาญาอันเกิดจากความล้มเหลวในการปฏิบัติงานของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมในอังกฤษและเวลส์ตามประมวลคำร้องทุกข์ (Code of Complaints) ซึ่งผู้เสียหายมิได้รับการเยียวยาแก้ไขจากหน่วยงานในท้องที่ที่ร้องทุกข์เป็นที่น่าพอใจ ตำรวจมีหน้าที่ตามประมวลคำร้องทุกข์และผู้ตรวจการรัฐสภามีเขตอำนาจสอบสวนการกระทำที่เกี่ยวกับประมวลคำร้องทุกข์ ถ้าหน่วยงานผู้ตรวจการเห็นว่าคำร้องทุกข์มีมูลก็สามารถเสนอให้หน่วยงานแก้ไขความผิดพลาด ดำเนินการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์นั้นอีก ชดใช้ค่าเสียหาย ขออภัยในความผิดพลาด ชี้แจงให้ทราบ และถ้าจำเป็นปรับปรุงการปฏิบัติและวิธีการปฏิบัติประมวลคำร้องทุกข์นี้มีเพียงเล็กน้อยที่เกี่ยวกับตำรวจซึ่งอยู่ในเขตอำนาจของผู้ตรวจการรัฐสภา คำร้องทุกข์ส่วนใหญ่จะดำเนินการแก้ไขโดยตำรวจท้องที่ และอาจส่งต่อไปกับผู้ตรวจการดำเนินการในกรณีที่ผู้เสียหายไม่ได้รับการแก้ไขให้เป็นที่น่าพอใจในระดับท้องที่ตามที่กำหนดไว้ในประมวลการร้องทุกข์

²⁴ Reichel, Philip L. (1994). *Comparative Criminal Justice Systems: A Topical Approach*. p. 55.

การทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการอิสระ (IPCC) กับผู้ตรวจราชการ ตำรวจ (Her Majesty's Inspectorate of Constabulary, HMIC) ตามกฎหมายปฏิรูปตำรวจ ปี ค.ศ. 2002 โดยหน่วยงานทั้งสองมีหน้าที่ดำเนินการช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการตรวจสอบและการดำเนินงานรับคำร้องทุกข์ วิธีปฏิบัตินี้จะใช้สำหรับการดำเนินการที่เป็นทางการ วัตถุประสงค์ของวิธีปฏิบัติเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ให้หน่วยงานสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย แนวทาง และ ข้อตกลงเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และความรับผิดชอบของหน่วยงานทั้งสอง ทั้งนี้ ผู้ตรวจราชการ ตำรวจมีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ เช่น การตรวจราชการและการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานที่ตกลงกันเพื่อให้บรรลุผลการปฏิบัติที่ดี รวมทั้งการปรับปรุงการปฏิบัติงาน โดยวิธีปฏิบัติของหน่วยงานทั้งสองจะกำหนดโดยผู้ตรวจราชการและวิธีปฏิบัติงานของคณะกรรมการอิสระ ตามข้อกำหนดว่าด้วยการตรวจงานร่วมกันหรือแยกกันตรวจงานแล้วแต่กรณี อย่างไรก็ตาม หน่วยงานทั้งสองจะเน้นการตรวจงานที่แตกต่างกัน ผู้ตรวจราชการจะตรวจการบริหารงานของ ตำรวจในภาพรวมหรือเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือการตรวจงานตำรวจหน่วยอื่นที่มีได้อยู่ในบังคับบัญชาของกระทรวงมหาดไทย ส่วนคณะกรรมการอิสระจะตรวจสอบการรับเรื่องร้องทุกข์ของ ตำรวจตามพระราชบัญญัติปฏิรูปตำรวจ รวมทั้งกำหนดแนวทางในการตรวจสอบ อาจกล่าวได้ว่า คณะกรรมการอิสระมีอำนาจหน้าที่สอบสวนคำร้องทุกข์เกี่ยวกับตำรวจในเรื่องที่ร้ายแรงและทำ หน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการรับเรื่องร้องทุกข์ของหน่วยงานตำรวจในอังกฤษและเวลส์ทั้งหมด โดยหน่วยงานทั้งสองจะร่วมมือกันในการตรวจสอบงานที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตน แลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร และใช้ดัชนีชี้วัดร่วมกัน

การจัดทำรายงานของหน่วยงานผู้ตรวจราชการ เมื่อได้ตรวจหน่วยงานตำรวจ แห่งใดแห่งหนึ่ง ผู้ตรวจราชการจะต้องจัดทำรายงานเสนอรัฐมนตรีเกี่ยวกับประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ ซึ่งรัฐมนตรีจะพิมพ์รายงานเผยแพร่ต่อสาธารณะยกเว้นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงหรือ ความปลอดภัยของบุคคล รัฐมนตรีจะส่งรายงานไปยังคณะกรรมการอิสระและหัวหน้าตำรวจที่ เกี่ยวข้อง

3.2.2 โครงสร้างและการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประเทศฝรั่งเศส

ปัจจุบันประเทศฝรั่งเศสจัดโครงสร้างการบริหารงานตำรวจในรูปแบบตำรวจแห่งชาติ (National Police) ซึ่งแตกต่างจากโครงสร้างการบริหารงานตำรวจแบบการกระจายอำนาจของ ประเทศอังกฤษและเยอรมัน แต่องค์กรตำรวจของประเทศฝรั่งเศสก็มีได้รวมอยู่ในองค์กรเดียว โดยองค์กรตำรวจระดับชาติของฝรั่งเศสมีอยู่ 2 องค์กร คือ กรมตำรวจแห่งชาติ สังกัดกระทรวง มหาดไทย มีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยในเขตเมืองและนครปารีส รวมตลอดถึงภารกิจเฉพาะ ด้านอื่นๆ และอีกองค์กรหนึ่งคือ กรมตำรวจภูธรแห่งชาติ สังกัดกระทรวงกลาโหม รับผิดชอบใน การรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตชนบท โดยหน่วยงานระดับชาติทั้งสองหน่วยงานต่างมีประวัติ

ความเป็นมาแตกต่างกัน อีกทั้งสถานภาพของบุคลากรในสังกัดก็แตกต่างกัน และบางครั้งก็เกิดการขัดแย้งกันในด้านอำนาจหน้าที่อยู่หลายกรณี อันเป็นการแสดงถึงข้อเท็จจริงบางประการที่เป็นสาระสำคัญของโครงสร้างการบริหารงานตำรวจของฝรั่งเศสที่ประกอบด้วยหน่วยงาน ซึ่งจัดตั้งขึ้นและมีการปฏิรูปตามกาลเวลาแล้วแต่ความจำเป็นของยุคสมัย

1) โครงสร้างของตำรวจประเทศฝรั่งเศส

กิจการตำรวจฝรั่งเศสแบ่งออกเป็น 2 องค์การ²⁵ คือ กรมตำรวจแห่งชาติ (Direction générale de la police nationale) และกรมตำรวจภูธรแห่งชาติ (Direction générale de la gendarmerie nationale) โดยทั้งสององค์การมีการแบ่งหน่วยงานในส่วนกลางตามภารกิจ และมีหน่วยงานระดับภูมิภาคในระดับ (department) (เทียบได้กับจังหวัดของประเทศไทย)

๔ (1) กรมตำรวจแห่งชาติ (Direction générale de la police nationale)

จัดตั้งขึ้นในเดือน กรกฎาคม ค.ศ. 1966 โดยรวม 2 หน่วยงานระดับกรมในสังกัดกระทรวงมหาดไทยเข้าด้วยกัน คือ สำนักผู้ว่าการตำรวจนครบาลปารีส (Préfecture de Police de Paris) และกรมความปลอดภัยแห่งชาติ (Direction générale de la sûreté nationale) ซึ่งรับผิดชอบกิจการตำรวจในเขตเมืองทั่วประเทศ ยกเว้นนครปารีสและงานเฉพาะด้านอื่นๆ โดยกรมตำรวจแห่งชาติประกอบด้วยหน่วยงานทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคดังนี้

ก. สำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติ (IGPN หรือ Inspectorate General of the National Police หรือ Inspection générale de la police nationale²⁶ เป็นหน่วยแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการบริการงานและสถาบันฝึกอบรมของตำรวจแห่งชาติขึ้นตรงกับจเรตำรวจแห่งชาติ (Inspector General) โดยมีการดำเนินการที่สำคัญสามประการ คือ การมีหน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์ที่มีการจัดตั้งเป็นจุด และมีการสุ่มตรวจสอบในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น การให้บริการประชาชนในที่ตั้งหรือในพื้นที่ โดยจะมีการดำเนินการลักษณะประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการให้คำแนะนำที่มุ่งปรับปรุงการทำงานของบริการ รวมทั้งสุดท้าย ทาง IGPN ต้องรับผิดชอบการดูแลเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบและจรรยาบรรณของตำรวจแห่งชาติ ทั้งในหน่วยตำรวจส่วนกลางและมีหน่วยงานที่ตั้งในภูมิภาค ทั้งนี้ สำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติ รับผิดชอบการดูแลการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบและจรรยาบรรณของตำรวจแห่งชาติของข้าราชการตำรวจ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บังคับบัญชา²⁷

²⁵ Reichel, Philip L. (1994). **Comparative Criminal Justice Systems: A Topical Approach.**

p. 190.

²⁶ สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2552, จาก http://www.interieur.gouv.fr/sections/a_1_interieur/la_police_nationale/organisation/igpn/igpn.

²⁷ สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2553, จาก [http://en.wikipedia.org/wiki/National_Police_\(France\)](http://en.wikipedia.org/wiki/National_Police_(France)).

ข. กองพลธิการ เป็นหน่วยสนับสนุนกิจการต่างๆ ของกรมตำรวจแห่งชาติ

ค. กองการเจ้าหน้าที่และการศึกษาอบรม โรงเรียนตำรวจแห่งแรกของฝรั่งเศส ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1883 เพื่อให้การศึกษาอบรมทั้งทางด้านทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจระดับล่างในสังกัดสำนักผู้ว่าการตำรวจนครบาลปารีส อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางการปกครองท้องถิ่นในฝรั่งเศส ราวปี พ.ศ. 1981-1982 และได้มีการจัดตั้งโรงเรียนตำรวจแห่งชาติขึ้น ในปัจจุบันฝรั่งเศสมีโรงเรียนตำรวจแห่งชาติรวม 8 แห่ง โรงเรียนตำรวจชั้นสูงอีก 2 แห่ง สถาบันและศูนย์วิจัยที่ร่วมมือกับนักวิชาการในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้มีการกระจายอำนาจสู่ภูมิภาค ในเรื่องการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับอาชีพตำรวจและการคัดเลือก อีกทั้งมีศูนย์ระดับภาคอีก 18 แห่ง เพื่อจัดการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องให้แก่บุคลากรของกรมตำรวจ นอกจากฝึกอบรมให้แก่ตำรวจของฝรั่งเศสเองแล้ว กรมตำรวจแห่งชาติยังมีหน่วยงาน Service de Coopération Technique Internationale de Police (SCTIP) ให้ความร่วมมือและฝึกอบรมแก่ตำรวจในประเทศกำลังพัฒนามาเป็นเวลากว่า 30 ปีแล้ว

ง. หน่วยประสานงานกิจการเฉพาะที่สำคัญๆ ได้แก่ หน่วยประสานงานต่อต้านการก่อการร้าย (Unité de Coordination de Lutte Antiterroriste) จัดตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1984 โดยหน่วยงานดังกล่าวมีโครงสร้างที่ถาวร ประกอบด้วยหน่วยงานระดับปฏิบัติจากกรมตำรวจแห่งชาติ 7 หน่วย และอีก 2 หน่วยจากกระทรวงกลาโหม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อย โดยทั่วไปและการสืบราชการลับในต่างประเทศ

จ. กองตำรวจนครบาล (Direction des Polices Urbaines) มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาความสงบเรียบร้อยโดยทั่วไปในเขตเมือง ซึ่งหมายถึงท้องที่ชุมชนอันมีประชากรเกิน 10000 คนขึ้นไป ทั้งนี้ไม่รวมนครปารีส

ฉ. กองตำรวจรักษาความสงบ (Service Central des C.R.S.) หน่วยตำรวจ Compagnies Républicaines de Sécurité จัดตั้งขึ้นในเดือนธันวาคม ค.ศ. 1944 หลังจากปารีสได้รับการปลดปล่อยจากการยึดครองของกองทัพนาซี เพื่อเป็นกองกำลังตำรวจสำรองในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยสาธารณะ สามารถที่จะเคลื่อนย้ายได้อย่างรวดเร็วสำหรับการปฏิบัติการในทุกจุดของประเทศ อันเป็นการเสริมกำลังหน่วยตำรวจปกติในการปฏิบัติการกิจ “ต่อต้านการจลาจล” หน่วยตำรวจ C.R.S. ยึดถือหลักความถูกต้องภายในขอบเขตของกฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึง “มนุษยธรรมและหน้าที่พลเมือง”

นอกจากเป็นหน่วยเคลื่อนที่เร็วในการรักษาความสงบเรียบร้อยแล้ว ผู้รับผิดชอบหน่วย C.R.S. ได้พยายามพัฒนาศักยภาพในการปฏิบัติการกิจอื่นๆ เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของประชาชนในฐานะมิตร เช่น การรักษาความปลอดภัยและช่วยเหลือ

ผู้ประสพภัยในเขตภูเขาสูง สถานที่ตากอากาศชายทะเล ทางด่วนพิเศษ อีกทั้งเริ่มกิจกรรม
นั้นทนทานการร่วมกับเยาวชนของชาติ เพื่อป้องกันการถูกชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสียได้ง่าย

ข. กองตำรวจฝ่ายปราบปราม (Direction de la Police Judiciaire) ตามประมวล
กฎหมายอาญาลับเดิม กิจการตำรวจฝ่ายสืบสวนสอบสวน (Police Judiciaire) เป็นส่วนหนึ่งของ
อำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรีและผู้ช่วยนายตำรวจภูธร สารวัตรตำรวจ (Commissaires de
Police) รวมถึงตำรวจท้องที่ (Gardes Champetres) ส่วนในปารีสนั้นได้มีเจ้าหน้าที่สืบสวน
สอบสวนโดยเฉพาะ ซึ่งปฏิบัติงานตามคำสั่งผู้พิพากษาได้สวนในบางคดี โครงสร้างดังกล่าวเริ่ม
ขาดประสิทธิภาพเมื่อการประกอบอาชญากรรมทำได้สะดวกขึ้นเพราะความเจริญของบ้านเมือง ใน
ต้นศตวรรษที่ 20 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งหน่วยเคลื่อนที่ประกอบด้วยนายตำรวจระดับ Commissaires
และ Inspecteurs ซึ่งมีภารกิจเฉพาะในการสนับสนุนงานของสถาบันยุติธรรม ในการค้นหาจับกุม
และปราบปรามอาชญากรรม อีกทั้งมีอำนาจในการปฏิบัติการได้ทั่วประเทศฝรั่งเศส

ข. สำนักว่าการตำรวจแห่งนครปารีส กิจการตำรวจภายในเขตนครปารีสอยู่
ภายใต้ความรับผิดชอบของเทศบาลนครปารีส หลังจากการพ่ายแพ้ของผู้นำกลุ่มหัวรุนแรง
ใน ค.ศ. 1795 เทศบาลนครปารีสถูกยุบ กิจการตำรวจจึงตกเป็นหน้าที่ของรัฐบาล ในปี ค.ศ. 1800
นโปเลียน ได้ออกกฎหมายจัดตั้งสำนักผู้ว่าการตำรวจแห่งนครปารีส (Préfecture de Police de
Paris) ตามกฎหมายนี้ผู้ว่าการตำรวจแห่งนครปารีสได้รับการแต่งตั้งโดยรัฐบาล มีฐานะเทียบเท่า
เสนาบดี และมีอำนาจกว้างขวางครอบคลุมขอบเขตของกิจการภารกิจของตำรวจทุกด้านใน
เขตนครปารีส ในปี ค.ศ. 1975 นครปารีสได้จัดตั้งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นขึ้นอีกครั้งหนึ่งใน
รูปแบบนายกเทศมนตรีและสภาเทศบาลมาจากการเลือกตั้ง

ฉ. กองข่าวกรอง (Direction central des renseignements généraux) ก่อน
ศตวรรษที่ 19 รัฐบาลฝรั่งเศสยังไม่มีแนวคิดที่จะจัดให้มีหน่วยงานเฉพาะซึ่งปฏิบัติหน้าที่ทาง
ด้านการข่าว อันจะมีผลต่อความมั่นคงของรัฐบาลใน ค.ศ. 1796 มีการจัดตั้งกระทรวงตำรวจ โดยมี
วัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งจัดระบบและรวมศูนย์การทำงานในด้านการข่าว ในระยะแรกไม่ได้
ผลเท่าที่ควร ต่อมาราวปี ค.ศ. 1811 ได้มีการแต่งตั้งตำแหน่งสารวัตรพิเศษ (Commissaires
Spéciaux) ในส่วนภูมิภาค โดยเฉพาะในเมืองท่าและเมืองชายแดน มีหน้าที่ในการติดตามจังหวัด
และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงตำรวจ ต่อมากระทรวงตำรวจถูกยุบในปี ค.ศ. 1818 ตามกระแส
การเมืองแนวเสรีนิยมในขณะนั้น ภารกิจด้านการข่าวจึงไม่มีผู้ปฏิบัติงานเป็นการเฉพาะ โดยถือเป็น
หน้าที่ส่วนหนึ่งของตำรวจ อัยการและทหาร

ในปัจจุบันกองข่าวกรองมีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 3,800 คน มีหน้าที่รวมศูนย์ข่าว
กรองทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนงานด้านการก่อการร้ายภายใน ในส่วนภูมิภาคนั้น

จัดแบ่งออกเป็นหน่วยข่าวกรองประจำภาค 23 แห่ง มีหน่วยข่าวกรองระดับจังหวัด ระดับเทศบาล และสถานี อีกทั้งยังมีสำนักงานกลางสถิติและสำรวจความคิดเห็นซึ่งตั้งขึ้นเมื่อ ค.ศ. 1964

ฦ. กองต่อต้านการจารกรรม (Direction de la surveillance du territoire) การต่อต้านการจารกรรมนั้น แต่เดิมเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของกองทัพ ต่อมาในปี ค.ศ. 1899 รัฐบาลแนวเสรีนิยม ได้กำหนดให้การต่อต้านการจารกรรมเป็นเรื่องของกระทรวงมหาดไทย รับผิดชอบ ได้มีการตั้งหน่วยงานระดับกองในสังกัดกรมตำรวจตั้งแต่ ค.ศ. 1934 โดยมีอำนาจหน้าที่ในการต่อต้านกิจกรรมต่างๆ ภายในดินแดนของประเทศฝรั่งเศส อันเป็นภัยคุกคามต่อความมั่นคงของประเทศฝรั่งเศส ทั้งในแง่การเมือง เศรษฐกิจ การทหารและเทคโนโลยี กล่าวได้ว่ากองต่อต้านการจารกรรมเป็นหน่วยงานทั้งทางด้านการข่าว หน่วยงานตำรวจสืบสวนสอบสวน ตลอดทั้งเป็นหน่วยงานด้านความมั่นคงภายในรวมอยู่ภายในหน่วยงานเดียวกัน

ในส่วนของการสืบราชการลับนอกประเทศ เป็นความรับผิดชอบขององค์กรกึ่งทหาร-กึ่งพลเรือน ซึ่งจัดตั้งขึ้นใน ค.ศ. 1944 ตามแบบอย่างอังกฤษ มีชื่อว่า กองความมั่นคงภายนอก (Direction generale de la securite exterieure) สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี จนกระทั่ง ค.ศ. 1982 จึงเปลี่ยนไปสังกัดกระทรวงกลาโหม

ฦ. กองตำรวจอากาศและพรมแดน (Police de l air et des frontiers) ก่อตั้งขึ้นในปี ค.ศ. 1973 สังกัดกรมตำรวจแห่งชาติ มีบุคลากร 5,500 คน ประจำท่าอากาศยานประมาณ 50% ของอัตรากำลัง มีหน้าที่ควบคุมตรวจสอบผู้โดยสารและบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวกับการจราจรทางอากาศ อัตรากำลังประมาณ 40% ดูแลความปลอดภัยทางด้านพรมแดนทางบกทั้งหมด และในส่วนที่เหมือนอีกประมาณ 6% ดูแลพรมแดนทางทะเลอีก 4% ทำหน้าที่ทางด้านเอกสารต่างๆ

ฦ. กองรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ (Service de protection des hautes personnalités) การอารักขาบุคคลสำคัญนั้น แต่เดิมเป็นอำนาจหน้าที่ของสำนักผู้ว่าการตำรวจแห่งนครปารีส ต่อมากรมรักษาความปลอดภัยแห่งชาติได้ก่อตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ด้านการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญขึ้น

ในปี ค.ศ. 1934 โดยมีขอบเขตความรับผิดชอบเฉพาะในพื้นที่นครปารีส เท่านั้น จนกระทั่ง ค.ศ. 1972 จึงได้รวมหน่วยงานทั้งสองหน่วยเข้าด้วยกัน ให้เป็นหน่วยงานระดับกอง สังกัดกรมตำรวจแห่งชาติ

(2) กรมตำรวจภูธรแห่งชาติ (Direction générale de la gendarmerie nationale)

กรมตำรวจภูธรแห่งชาติของประเทศฝรั่งเศสแตกต่างจากตำรวจภูธรของประเทศอื่นๆ ตรงที่ว่า “กรมตำรวจภูธรแห่งชาติ” หรือ Gendarmerie ของฝรั่งเศสนั้นคือ “ทหารซึ่งปฏิบัติภารกิจด้านพลเรือน” สถาบันตำรวจภูธรมีประวัติอันเก่าแก่ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 16 เดิมมีชื่อเรียกว่า (Marechaussee) เป็นกองกำลังทหารม้า มีหน้าที่ลาดตระเวนเพื่อควบคุมวินัยทหารและ

ทหารรับจ้าง ในปี ค.ศ. 1536 กษัตริย์ของฝรั่งเศสได้มีบัญชาให้กองกำลังทหารม้ามีอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยบนเส้นทางคมนาคมสำคัญๆ ของประเทศ และต่อมาในปี ค.ศ. 1720 ได้มีการจัดตั้งเป็นกองกำลังประจำพื้นที่กระจายอยู่ที่วราชอาณาจักร

ก. อำนาจหน้าที่ของกรมตำรวจนครแห่งชาติ ในปัจจุบันการรักษาความสงบเรียบร้อยในเขตท้องที่ที่มีประชากรไม่เกิน 10,000 คน อยู่ในความรับผิดชอบของ กรมตำรวจนครแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ในกิจการตำรวจฝ่ายปกครอง และตำรวจฝ่ายปราบปราม อีกทั้งยังมีอำนาจหน้าที่ในการรักษากฎหมายและความปลอดภัยบนเส้นทางคมนาคม โดยควบคุมทั้งทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงพิเศษ เส้นทางน้ำและทางรถไฟ นอกจากนี้ในฐานะหน่วยงานทหารเจ้าหน้าที่ชั้นสัญญาบัตรของตำรวจนครยังดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนของศาลทหาร ซึ่งการปฏิบัติงานในอำนาจหน้าที่ดังกล่าวอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้บัญชาการทหารทั้งสามเหล่าทัพในระดับภาค

ข. การจัดโครงสร้างการบริหารงานของกรมตำรวจนครแห่งชาติ การบังคับบัญชา ในปี ค.ศ. 1991 กรมตำรวจนครแห่งชาติ (Gendarmerie Nationale) ในระดับการบริหารราชการส่วนกลาง ในปี ค.ศ. 1920 กรมตำรวจนครแห่งชาติ (Gendarmerie Nationale) ได้รับจัดตั้งเป็นหน่วยงานระดับกรม ในสังกัดกระทรวงกลาโหม โดยสืบเนื่องจากปี ค.ศ. 1903 ได้มีการบัญญัติกฎหมายกำหนดกรอบการดำเนินงาน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับส่วนราชการอื่นๆ ไว้อย่างชัดเจน ในเรื่องการบังคับบัญชา การบริหารงบประมาณ ตลอดจนการปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับศาลทหารนั้น ข้าราชการตำรวจนคร จะขึ้นกับกระทรวงกลาโหม สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ที่ความสงบเรียบร้อยโดยทั่วไป ความมั่นคงของรัฐ การปฏิบัติหน้าที่ตามคำร้องขอของหน่วยงานอื่น ตลอดจนการติดตามจับกุมหรือควบคุมตัวนักโทษนั้น เป็นภารกิจที่ต้องรายงานต่อกระทรวงมหาดไทย และท้ายที่สุดตำรวจนครจะรายงานต่อกระทรวงยุติธรรม สำหรับกรณีการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวน

ค. องค์ประกอบของกรมตำรวจนครแห่งชาติ ขอบเขตอำนาจหน้าที่ของ “ตำรวจนคร” แบ่งออกเป็น 6 ภาค ซึ่งการกำหนดเขตพื้นที่แบบเดียวกับภาคของกองทัพ แต่ละภาคมีผู้บังคับบัญชาการภาคและมีฝ่ายเสนาธิการ มีกองกำลังระดับจังหวัด Department แบ่งออกเป็นหน่วยต่างๆ ตามลำดับชั้นคือ legions groupement compagnie และ brigades ซึ่งเป็นหน่วยปฏิบัติงานในพื้นที่ มีกำลังตั้งแต่ 6-40 คน ปัจจุบันมีจำนวนทั้งสิ้น 3,600 brigades ทั้งนี้ องค์การปกครองท้องถิ่นของฝรั่งเศสมี 3 รูปแบบ คือ เทศบาล (Commune) องค์การบริหารส่วนจังหวัด (Department) และภาค (Region) ส่วนขององค์กรตำรวจท้องถิ่นของฝรั่งเศสนั้นเริ่มมีบทบาทขึ้นหลังจากการปฏิวัติใหญ่ในปี ค.ศ. 1789 โดยมีการเลือกตั้งหัวหน้าตำรวจท้องถิ่นหรือ (Commissaires) ขึ้น ซึ่งต่อมาเป็นหน้าที่ของหัวหน้าฝ่ายบริหารของท้องถิ่นเป็นผู้เสนอชื่อผู้ที่รับหน้าที่ในตำแหน่งนี้

โดยอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้ว่าราชการจังหวัด ซึ่งได้รับแต่งตั้งจากส่วนกลาง ดำรงท้องถิ่นของฝรั่งเศส จัดแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ Corp Urbain หรือ ดำรงในเครื่องแบบ ทำหน้าที่ด้านการบริการต่างๆ ด้านการจัดการจราจร การตรวจท้องที่ และ Surete Urbaine หรือ ดำรงฝ่ายสืบสวนสอบสวน ไม่แต่งเครื่องแบบ ทำหน้าที่ในการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

การวางแผนการปฏิบัติงาน การจัดรูปแบบองค์กรของตำรวจท้องถิ่นฝรั่งเศส อยู่ในความดูแลของกรมตำรวจนครแห่งชาติเป็นกองบัญชาการใหญ่ที่กรุงปารีส ซึ่งเป็นหน่วยประสานการปฏิบัติของตำรวจท้องถิ่นทั่วประเทศ อีกทั้งเป็นกำลังสำรองเพื่อให้ความช่วยเหลือตำรวจท้องถิ่นต่างๆ กรณีที่มีเหตุการณ์จำเป็น โดยอยู่ภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของผู้บัญชาการรักษามความปลอดภัยของประชาชนสังกัดกระทรวงมหาดไทย

ฝ่ายสืบสวนสอบสวนของตำรวจท้องถิ่นฝรั่งเศส จะอยู่ภายใต้การควบคุมของศูนย์การสืบสวนสอบสวนเขต มีทั้งหมด 18 เขต ทั่วประเทศ ในทางปฏิบัติตำรวจท้องถิ่นในแต่ละแห่งจะทำการสืบสวนสอบสวนคดีที่มีอัตราโทษสถานเบา ในส่วนของคดีอุกฉกรรจ์และคดีที่ต้องใช้ความชำนาญพิเศษตำรวจท้องถิ่นในแต่ละแห่งจะทำการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้นเท่านั้น แล้วแจ้งให้ศูนย์การสืบสวนสอบสวนเขตเข้าร่วมปฏิบัติงาน

(3) ตำรวจระดับท้องถิ่น แบ่งเป็นกิจการตำรวจระดับองค์กรบริหารส่วนจังหวัด และระดับเทศบาล

ก. ระดับองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (Department) องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ประกอบด้วยสภาจังหวัด มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในเขตจังหวัดและหัวหน้าฝ่ายบริหารหรือนายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัด มาจากการเลือกตั้งของสมาชิกสภาจังหวัดด้วยกันเอง นายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัดรับผิดชอบโดยตรงต่อสภาจังหวัด ในส่วนอำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยในระดับองค์กรบริหารส่วนจังหวัดนี้ อยู่ในความรับผิดชอบของนายกองค์กรบริหารส่วนจังหวัดและอยู่ในขอบเขตของจังหวัดเท่านั้น การปฏิบัติหน้าที่ระหว่างพื้นที่เป็นหน้าที่ของตำรวจแห่งชาติ อีกชั้นหนึ่ง

ในแต่ละลำดับชั้นอาจมีหน่วยงานพิเศษเฉพาะด้าน เช่น หน่วยทะเบียนประวัติและคนต่างด้าว หน่วยเฮลิคอปเตอร์ หน่วยรถจักรยานยนต์ หน่วยปฏิบัติการในภูเขาสูง เป็นต้น และสำหรับกองกำลังระดับ companies ที่จัดตั้งอยู่ในท้องที่ซึ่งเป็นที่ตั้งของศาลอาญา ก็จะมีหน่วยสืบสวนสอบสวนประจำอยู่ด้วย

Garde Republicaine เป็นกองกำลังที่ดูแลความสงบเรียบร้อยในปารีส โดยปฏิบัติงานภายใต้คำสั่งของผู้บัญชาการตำรวจนครปารีส

Gendarmerie Mobile เป็นกองกำลังเคลื่อนที่เร็ว มีกำลังคนทั้งสิ้นประมาณ 17.500 คน ปฏิบัติภารกิจในการเสริมกำลังให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำจังหวัดในทุกพื้นที่หากมีเหตุการณ์ ที่เป็นภัยต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

กองกำลังเฉพาะกิจ ตำรวจภูธร จะมีหน่วยงานซึ่งเป็นกองกำลังเฉพาะกิจในด้านต่างๆ เช่น หน่วยตำรวจขนส่งทางอากาศ หน่วยตำรวจภูธรภูเขา หน่วยปฏิบัติการพิเศษที่เป็นเรื่องทะเลาะเถียงกันและเสียงภัยสูง หรือหน่วย (GIGN) หน่วยพลร่ม (EPIGN) หน่วยรักษาความปลอดภัยของประธานาธิบดี (GSPR) เป็นต้น

ข. ระดับเทศบาล (Commune) อำนาจหน้าที่ในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือกิจการตำรวจท้องถิ่นในระดับเทศบาลนั้น เป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงเฉพาะตัวของนายกเทศมนตรีโดยไม่ต้องรับผิดชอบผ่านสภาเทศบาลแต่อย่างใด ในฐานะของหัวหน้าฝ่ายบริหารซึ่งมาจากสมาชิกสภาเทศบาล โดยได้รับการเลือกตั้งจากสมาชิกสภาด้วยกันและสมาชิกสภาเทศบาล เป็นผู้ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน โดยตรง ตำรวจเทศบาลอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานตำรวจท้องถิ่นในระดับเหนือขึ้นไปและอำนาจการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่นนี้จะเกี่ยวข้องกับกฎหมายตำรวจ และสามารถออกระเบียบข้อบังคับขึ้นบังคับใช้ได้ เช่น การควบคุมการจราจร การกำหนดที่จอดรถ หรือสถานที่พักแรม เป็นต้น

2) โครงสร้างของหน่วยงานและวิธีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประเทศฝรั่งเศส²⁸

โครงสร้างและวิธีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานเจเรตำรวจแห่งชาติ (IGPN หรือ Inspectorate General of the National Police หรือ Inspection générale de la police nationale)²⁹ เป็นหน่วยแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการรักษาความสงบเรียบร้อยของประเทศของหน่วยงานตำรวจแห่งชาติและสถาบันการฝึกอบรมของตำรวจแห่งชาติขึ้นตรงกับเจเรตำรวจแห่งชาติ (Inspector General) โดยมีการดำเนินการที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) การมีหน่วยงานรับเรื่องร้องทุกข์ที่มีการจัดตั้งเป็นจุด 2) การสุ่มตรวจสอบในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เช่น การให้บริการประชาชนในที่ตั้งหรือในพื้นที่ โดยจะมีการดำเนินการลักษณะประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการให้คำแนะนำที่มุ่งปรับปรุงการทำงานของบริการ 3) การตรวจสอบเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบและจรรยาบรรณของตำรวจแห่งชาติ ทั้งในหน่วยตำรวจส่วนกลางและมีหน่วยงานที่ตั้งในภูมิภาค ทั้งนี้ สำนักงานเจเรตำรวจแห่งชาติรับผิดชอบการดูแลการ

²⁸ Goldsmith, Andrew. (2000). *Civilian Oversight of Policing*. p. 115.

²⁹ สืบค้นเมื่อ 30 ตุลาคม 2552, จาก http://www.interieur.gouv.fr/sections/a_1_interieur/la_police_nationale/organisation/igpn/igpn.

ปฏิบัติตามกฎหมายและกฎระเบียบและจรรยาบรรณของตำรวจแห่งชาติของข้าราชการตำรวจ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นผู้บังคับบัญชา³⁰ ทั้งนี้ สำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติมีโครงสร้างและอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) โครงสร้าง

โครงสร้างของสำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติ เป็นหน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีเลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาสำนักงานและมีรองเลขาธิการทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยผู้บังคับบัญชาสำนักงาน มีเจ้าหน้าที่ประมาณ 150 คน และทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการที่ทำหน้าที่สนับสนุนการปฏิบัติงานของจเรตำรวจแห่งชาติที่ทำหน้าที่ตรวจสอบเกี่ยวกับการทำงานของตำรวจ โดยมีกลไกการดำเนินงานผ่านคณะกรรมการ 2 คณะกรรมการ คือ คณะกรรมการตรวจสอบ (Inspection générale de la police nationale) ซึ่งมีเขตอำนาจครอบคลุมทุกหน่วยงานของตำรวจทั่วประเทศ และคณะกรรมการตรวจสอบตำรวจนครปารีส (Paris Inspectorate) ซึ่งมีเขตอำนาจครอบคลุมหน่วยงานตำรวจที่ตั้งอยู่ในนครปารีส โดยสำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติอยู่ภายใต้สังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุด ซึ่งอยู่ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย แต่มีลักษณะการทำงานที่เป็นอิสระจากฝ่ายการเมือง ที่มีลักษณะการทำงานที่เป็นคณะกรรมการ ทั้งนี้ โครงสร้างของสำนักงานมีหน่วยงานที่สำคัญ เช่น สำนักงานเลขาธิการ สำนักงานวิเคราะห์ตรวจสอบ เป็นต้น

(2) อำนาจหน้าที่

สำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติมีภารกิจที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1) รับเรื่องราวร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ 2) ตรวจสอบระเบียบวินัยของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 3) ดำเนินการตามที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบหมาย โดยหน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำข้อเสนอเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจหน่วยต่างๆ สืบสวนสอบสวนคำร้องทุกข์เมื่อได้รับการร้องขอจากฝ่ายปกครองหรือศาลยุติธรรม คดี 1 ใน 3 มาจากคำร้องทุกข์จากประชาชน และ 2 ใน 3 มาจากความจำเป็นในหน่วยงาน การลงโทษทางวินัยอาจลงโทษในสถานเบาหรือปลดออก ไล่ออก เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกลงโทษทางวินัยปีละประมาณร้อยละ 2 ส่วนตำรวจภูธรแห่งชาติจะมืองค์กรตรวจสอบทางทหาร ทำหน้าที่ควบคุมและลงโทษทางวินัย ผู้ต้องโทษทางวินัยในแต่ละปี มีประมาณร้อยละ 2 เช่นเดียวกัน

ในกรณีที่มีการร้องทุกข์เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจมีหน่วยงานรับผิดชอบสืบสวน สอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจสอบสวน (Officiers de Police Judiciaire หรือ

³⁰ สืบค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2553, จาก [http://en.wikipedia.org/wiki/National_Police_\(France\)](http://en.wikipedia.org/wiki/National_Police_(France)).

Officer of Judicial Police หรือ OPJ)³¹ ซึ่งมีการปฏิบัติหน้าที่ที่เป็นอิสระ และมีอำนาจหน้าที่และความคุ้มกันตามกฎหมายโดยเฉพาะ ตำรวจสอบสวนจะได้รับคำร้องขอหรือการมอบอำนาจจากอัยการให้ทำการสอบสวนหรือทำการสอบสวนภายใต้การควบคุมดูแลของผู้พิพากษาสอบสวน ตำรวจจะอยู่ภายใต้สายการบังคับบัญชาตามลำดับชั้นของตนเองและสำนักงานอัยการ ตำรวจสอบสวนมีจำนวนทั้งสิ้น 6,475 คน ในหน่วยงานกรมตำรวจแห่งชาติ (PN) และมีจำนวน 19,000 คน ในหน่วยงานกรมตำรวจภูธรแห่งชาติ (GN)

ในการควบคุมด้านจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประเทศฝรั่งเศสมีลักษณะคล้ายคลึงกับตำรวจในอังกฤษและสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดประมวลการปฏิบัติงานเป็นกฎหมายของตั้งแต่เดือนมีนาคม ค.ศ. 1986 และมีการจัดตั้งหน่วยงานควบคุมการปฏิบัติงานของตำรวจ และหน่วยงานรักษาความปลอดภัยภาคเอกชน โดยกฎหมายเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2000 โดยมีคณะกรรมการควบคุมจรรยาบรรณแห่งชาติของหน่วยงานความมั่นคง (Commission Nationale de Déontologie de la sécurité CNDS) ที่มีสำนักงานเลขาธิการจเรตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานเลขานุการ

หน่วยงานตำรวจสอบสวน ประเทศฝรั่งเศสไม่มีคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนที่มีอำนาจควบคุมตำรวจและหน่วยงานความมั่นคงอื่นๆ หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ควบคุมตำรวจอย่างเป็นทางการ ได้แก่ สำนักงานตำรวจสอบสวน ซึ่งจัดตั้งขึ้นเมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 2000 อย่างไรก็ตาม นายกรัฐมนตรีและสมาชิกรัฐสภาเท่านั้นที่สามารถส่งเรื่องไปที่หน่วยงานตำรวจสอบสวนพิจารณาดำเนินการได้ เช่น การกระทำความผิดของตำรวจต่อประชาชนหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมหน่วยงานตำรวจ หรือการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร เช่น นายกรัฐมนตรีเคยออกคำสั่งให้สำนักงานตำรวจสอบสวนรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานข่าวกรองของหน่วยงานความมั่นคงที่ดำเนินการต่อชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มหัวรุนแรงและสมาคมต่างๆ บุคคลที่ตกเป็นผู้เสียหายจากการกระทำของตำรวจหรือหน่วยงานของตำรวจและมีพยานรู้เห็นสามารถร้องขอให้สมาชิกรัฐสภาส่งเรื่องไปที่หน่วยงานของตำรวจสอบสวนดำเนินการได้

หน่วยงานตำรวจสอบสวนมีอำนาจไต่สวนหรืออำนาจสอบสวนอย่างเต็มที่ สามารถจัดให้มีการไต่สวนและพิจารณาเจ้าหน้าที่ตำรวจ ผู้บังคับบัญชาในหน่วยงานเกี่ยวกับความมั่นคงทั้งของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งจัดทำรายงานเสนอให้มีการปรับปรุงหน่วยงานและการทำงานได้ ในกรณีที่พบว่ามีการกระทำความผิดหรือประพฤตินิชอบจะส่งเรื่องต่อไปยังศาลอาญาหรือคณะกรรมการวินัยของตำรวจเพื่อดำเนินการต่อไป ตำรวจสอบสวนจะจัดทำรายงานและข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อสังเกตส่งให้รัฐมนตรีและหัวหน้าหน่วยงานเพื่อทราบผลการดำเนินงาน

³¹ สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2553, จาก http://en.m.wikipedia.org/wiki/Police_in_France.

เป็นประจำทุกปี ในกรณีที่บุคคลใดกล่าวหาว่าตำรวจกระทำความผิดหรือประพฤติมิชอบหรือไม่มี ความโปร่งใสหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอาจส่งเรื่องไปให้ผู้ตรวจการแผ่นดินพิจารณาได้ โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้อำนาจโดยมิชอบของตำรวจ

(3) การปฏิบัติงานของสำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

ก. หน่วยงานศาลยุติธรรม ทางสำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติได้มีการประสาน การปฏิบัติงานร่วมกับศาลยุติธรรมอย่างใกล้ชิด โดยที่ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของตำรวจ ทั้งนี้ ประชาชนอาจยื่นฟ้องตำรวจต่อศาลเนื่องจากการประพฤติ มิชอบหรือการกระทำความผิดกฎหมาย ซึ่งคดีประเภทนี้ัยการจะเป็นผู้ตรวจสอบและสามารถ ดำเนินคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ ได้โดยเฉพาะการใช้กำลังเกินขอบเขตในแต่ละปีจะมีประชาชน ร้องทุกข์ประมาณ 250-300 ราย เนื่องจากการปฏิบัติโดยมิชอบหรือการใช้กำลังโดยไม่มีเหตุผล มี การดำเนินคดีปีละประมาณ 20-30 ราย ส่วนด้านการเงินจะมีศาลตรวจเงิน (Audit court) ทำหน้าที่ ตรวจสอบการใช้จ่ายเงินของตำรวจ

ข. หน่วยงานเทศบาล ผู้บริหารเทศบาลไม่มีอำนาจควบคุมและตรวจสอบการ ปฏิบัติหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ทั้งนี้ ทางสำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติได้มีการประสาน การปฏิบัติงานร่วมกับศาลยุติธรรมอย่างใกล้ชิดในการควบคุมการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยนายกเทศมนตรีอาจร้องขอให้มีมติมหาชนหรือร้องขอให้ หน่วยงานจเรตำรวจแห่งชาติทำการสอบสวนในคดีที่มีความซับซ้อนหรือมีเงื่อนงำ

ค. สื่อสารมวลชนและสังคม โดยทางสำนักงานจเรตำรวจแห่งชาติได้มีการ ประสานการปฏิบัติงานร่วมกับหน่วยงานด้านสื่อสารมวลชนอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้ หน่วยงานด้าน สื่อสารมวลชนโดยเฉพาะหนังสือพิมพ์และวิทยุโทรทัศน์สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของ หน่วยงานรักษาความมั่นคงภายในได้อย่างกว้างขวางยกเว้นหน่วยงานข่าวกรองอำนาจนี้กำหนด โดยกฎหมาย วันที่ 29 กรกฎาคม ค.ศ. 1881 และได้รับการยืนยันจากศาลรัฐธรรมนูญในคำพิพากษา เมื่อ 16 กรกฎาคม 1971 และ 10 ตุลาคม 1984 ซึ่งประชาชนมีสิทธิสอบถามการบริหารงานตำรวจ แต่ตำรวจแห่งชาติทั้งสองหน่วยไม่มีหน้าที่ต้องตอบคำถามเกี่ยวกับการบริหารงาน ประชาชนอาจ ขอข้อมูลข่าวสารจากตำรวจ ได้ เว้นแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ โดยทั่วไปสื่อมวลชน ไม่มีหน้าที่เปิดเผยข้อมูลหรือเปิดเผยแหล่งข่าว ในกรณีที่มีผู้ให้ข่าวการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของ เจ้าหน้าที่ตำรวจ หลักการนี้มีบทบัญญัติไว้ในกฎหมายมาตรา 109 (2) ของประมวลกฎหมายวิธี พิจารณาความอาญา แก้ไขเพิ่มเติม เมื่อ 4 มกราคม ค.ศ. 1993 การรายงานข่าวเกี่ยวกับคุณภาพของ การปฏิบัติงานของตำรวจมิได้มีกฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งเป็นเรื่องทางการเมือง

3.2.3 โครงสร้างและการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประเทศสหรัฐอเมริกา

ตำรวจประเทศสหรัฐอเมริกามีหลายหน่วยต่างก็เป็นอิสระจากกันเพราะขึ้นตรงต่อองค์กรปกครองท้องถิ่นในพื้นที่ ดังนั้นทั่วประเทศสหรัฐจึงมีหน่วยงานตำรวจประมาณ 40,000 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งเป็นหน่วยอิสระ หน่วยงานตำรวจดังกล่าวนี้บางแห่งมีเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือนายอำเภออยู่เพียง 2-3 คนเท่านั้น ตำรวจหน่วยเล็กๆ นี้มีอยู่ทั่วประเทศ ตำรวจหน่วยย่อยเหล่านี้มักจะได้รับการฝึกอบรมมากน้อยไม่เท่ากันและไม่ค่อยมีอุปกรณ์ทันสมัยเหมือนตำรวจตามเมืองใหญ่ๆ หากจะเปรียบเทียบการปกครองท้องถิ่นของอเมริกากับไทยคงจะยุ่งยากเพราะไม่เหมือนกัน แต่พอจะเทียบเคียงดังนี้ village กับ town เป็นชุมชนในชนบทหรือเป็นเขตเกษตรกรรมหรือเมืองเล็กๆ เหมือนองค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ส่วน city เหมือนสุขาภิบาล/เทศบาล เป็นชุมชนเมืองใหญ่มากกว่า village/town รูปแบบการปกครองของตนเองของอเมริกามีทั้งฝ่ายสภาและฝ่ายบริหาร ยกเว้นบางมลรัฐ village อาจจะมีเฉพาะฝ่ายบริหารเป็นรูปคณะกรรมการ Village และ city จะทำหน้าที่ได้มากกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ แต่ town มีอำนาจจำกัดเฉพาะที่กฎหมายระบุไว้เท่านั้น town แห่งหนึ่งมีฝ่ายบริหารมี 2-3 คน จ้างพนักงานประจำไว้ที่สำนักงาน ฝ่ายบริหารจะปฏิบัติหน้าที่ด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย มีตำรวจของ town เองสอบสวนความผิดเล็กน้อยได้ แต่ถ้าคดีสำคัญต้องส่งให้มลรัฐดำเนินการสอบสวน

1) โครงสร้างของตำรวจประเทศสหรัฐอเมริกา³²

สำหรับการจัดระบบตำรวจในปัจจุบัน ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ทำการจัดให้สอดคล้องกับรูปแบบการปกครองซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน คือ

(1) ตำรวจสหรัฐ (Federal Police)

ในระดับสหรัฐมีองค์กรหรือส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานตำรวจอยู่หลายหน่วยงานด้วยกัน ดังนี้

ก. กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางแห่งสหรัฐ (Federal Bureau of Investigation) เรียกย่อๆ ว่า F.B.I. ขึ้นตรงต่อกระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน คดีสำคัญๆ หรือคดีที่เกี่ยวข้องพหุหลายรัฐ หรือคดีที่กระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

ข. หน่วยปฏิบัติการลับ (Secret Service) ขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลังมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเงินตรา และการอารักขาบุคคลสำคัญ เช่น ประธานาธิบดี เป็นต้น

³² Reichel, Philip L. (1994). **Comparative Criminal Justice Systems: A Topical Approach.**

ค. หน่วยสารวัตรไปรษณีย์ (Postal Investigation Service) ขึ้นอยู่กับองค์กรไปรษณีย์โทรเลข มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนความผิดเกี่ยวกับการไปรษณีย์ การปลอมแปลงดวงตราไปรษณียากร และการลักทรัพย์ไปรษณีย์ลักษณะต่างๆ

ง. หน่วยป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ (Drug Enforcement Administration) ขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ

จ. กรมตรวจคนเข้าเมือง (Immigration and Naturalization Service) ขึ้นตรงต่อกระทรวงยุติธรรม มีหน้าที่รับผิดชอบในการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการเข้าเมือง

ฉ. หน่วยตรวจชายฝั่ง (Coast Guard) ขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบสืบสวนสอบสวนความผิดที่กระทำลงในบริเวณชายฝั่งทะเล

ช. กรมศุลกากร (Bureau of Customs) ขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับศุลกากร และการหลบหนีภาษีศุลกากร

ซ. กรมสรรพากร (Bureau of Internal Revenue) ขึ้นตรงต่อกระทรวงการคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนความผิดเกี่ยวกับภาษีอากร การหลบหนีภาษีอากร และรับผิดชอบกิจการตำรวจทั่วไปภายในนครหรือเทศบาลนั้นๆ

(2) ตำรวจรัฐ (State Police)

ในระดับรัฐต่างๆ มีองค์กรหรือส่วนราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานตำรวจแตกต่างกันออกไป ดังนี้

ก. กองบัญชาการตำรวจแห่งรัฐ (State Police Department) มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการตำรวจทั่วไป มีอยู่รวมทั้งหมด 38 รัฐด้วยกัน นอกจากนั้นไม่มีกองบัญชาการตำรวจแห่งรัฐโดยตรง แต่มีหน่วยงานตำรวจแห่งรัฐในรูปแบบอย่างอื่น

ข. ทุกรัฐจะมีหน่วยงานตำรวจแห่งรัฐในรูปของกองพิสูจน์หลักฐาน (Criminal Identification) หรือห้องทดลองทางวิทยาศาสตร์ (Laboratory Services) เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนงานของตำรวจท้องถิ่นในรัฐนั้นๆ

ค. บางรัฐมีหน่วยงานตำรวจแห่งรัฐในรูปของกองตำรวจทางหลวง (Highway Patrol) มีหน้าที่รับผิดชอบสืบสวนสอบสวนความผิดทางหลวง

ง. บางรัฐมีหน่วยงานตำรวจแห่งรัฐในรูปของพนักงานสอบสวนพิเศษ (Special Investigators) หรือกองบัญชาการพิสูจน์หลักฐานและสืบสวนสอบสวน (Bureau of Criminal Identification and Investigation) มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวนความผิดบางประเภท หรือความผิดที่ผู้ว่าการรัฐสั่งการให้ทำการสืบสวนสอบสวนเรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ

(3) ตำรวจท้องถิ่น (Local Police)

หน่วยงานท้องถิ่นของแต่ละรัฐย่อมมีรูปแบบแตกต่างกันไปตามกฎหมายของรัฐ และรูปแบบองค์กรปกครองท้องถิ่นของรัฐนั้นๆ ดังนี้

ก. ตำรวจเคาท์ตี้ (County Police) รัฐต่างๆ ส่วนใหญ่จะแบ่งการปกครองท้องถิ่น ออกเป็นเคาท์ตี้ และจะมีกองบังคับการตำรวจประจำเคาท์ตี้เรียกว่า Sheriff's Department หรือ County Police ทั่วประเทศมีกองบังคับการตำรวจประจำเคาท์ตี้ ประมาณ 3,044 แห่ง มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการตำรวจทั่วไปภายในเคาท์ตี้ต่างๆ

ข. ตำรวจนครหรือเทศบาล (City Police หรือ Municipal Police) รัฐต่างๆ จะแบ่ง การปกครองท้องถิ่นออกเป็นนครหรือเทศบาล และมีกองตำรวจประจำนครหรือเทศบาล เรียกว่า City Police Department หรือ Municipal Police ทั่วประเทศมีกองตำรวจประจำนครหรือเทศบาล 18,513 แห่ง

ค. ตำรวจเมือง (Town หรือ Township Police) บางรัฐจะแบ่งการปกครอง ท้องถิ่นออกเป็นเมือง และจะมีกองตำรวจประจำเมือง เรียกว่า Township Constable หรือ Township Police Department ทั่วประเทศมีกองตำรวจประจำเมือง 16,991 แห่ง มีหน้าที่รับผิดชอบกิจการ ตำรวจทั่วไปภายในเมืองต่างๆ

การจัดระบบตำรวจของสหรัฐอเมริกา เป็นแบบกระจายอำนาจ หลาย หน่วยงานที่ไม่มีการทำงานร่วมกัน เพราะว่าหน่วยงานที่ทำหน้าที่รักษากฎหมายมีมากกว่า 20,000 แห่ง ซึ่งปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะของตำรวจ นอกจากนี้ยังเป็นเหตุให้โครงสร้างของตำรวจอาจไม่ เหมือนกันทั้งในระดับรัฐบาลกลาง รัฐ และท้องถิ่น

ในการกระจายอำนาจของตำรวจประเทศสหรัฐอเมริกาเห็นได้จากการจัด กำลังตำรวจในรัฐบาลกลาง ด้วยการแบ่งเป็น 2 แนวทาง คือ

1. การแบ่งอำนาจระหว่างหน่วยงานของทหารและพลเรือน
2. การกระจายอำนาจของแต่ละหน่วยยังกระจายอำนาจไปตามหน่วยงาน

ย่อยของตน

กล่าวคือ มีหน่วยตำรวจสืบสวนในกองทัพบก เรือ และอากาศ ทำหน้าที่ รับผิดชอบคดีอาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่หรือทรัพย์สินของกองทัพ หรือการมีหน่วยตำรวจ ในกระทรวงการคลัง เพื่อดูแลอาชญากรรมที่เกี่ยวกับการผลิต ครอบครองและขายอาวุธหรือวัตถุ ระเบิด หรือหน่วยสืบราชการลับ (The United States Secret Service) เพื่อดำเนินการเรื่องธนบัตร ปลอม หรือการมีหน่วยสืบสวนสอบสวนกลาง (F.B.I.) หน่วยควบคุมยาเสพติด หน่วยตรวจคนเข้า เมือง ที่ขึ้นกับกระทรวงยุติธรรม

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกิจการตำรวจของประเทศไทยแล้ว จะเห็นว่ามีการจัดองค์กรและการควบคุมบังคับบัญชาที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างนี้ เพราะการที่มีระบบการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างมากระหว่างนี้เอง

2) โครงสร้างของหน่วยงานและวิธีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจประเทศสหรัฐอเมริกา³³

การควบคุมและตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกามีทั้งการตรวจสอบโดยองค์กรภายในและองค์กรอิสระภายนอกสำนักงานตำรวจ โดยในที่นี้จะกล่าวถึงองค์กรควบคุมและตรวจสอบภายนอกเป็นหลักซึ่งมีหลายรูปแบบ เช่น คณะกรรมการตรวจสอบจากประชาชน คณะกรรมการตำรวจ หน่วยงานตรวจสอบและประเมินผลการทำงาน ในปี ค.ศ. 2000 หน่วยงานตำรวจในเขตเทศบาลมากกว่า 100 แห่ง มีคณะกรรมการควบคุมและตรวจสอบตำรวจจากภายนอกในรูปแบบคณะกรรมการตรวจสอบจากประชาชน ปัจจุบันนี้มีตำรวจในเมืองใหญ่หลายแห่งได้พิจารณาหรือนำรูปแบบการควบคุมตำรวจโดยประชาชนมาใช้ ส่วนการตรวจสอบโดยองค์กรภายในของตำรวจจะใช้คณะกรรมการตำรวจในหน่วยงานนั้น นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบโดยสื่อสารมวลชนเพิ่มมากขึ้น

หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในสหรัฐอเมริกาที่มีชื่อเรียกต่างๆ กัน มีความหลากหลายทั้งระดับรัฐ ระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ซึ่งมีจำนวนมากที่สุด แม้ว่าจะมีหน่วยงานตำรวจระดับชาติ เช่น ตำรวจสอบสวนกลางของสหรัฐฯ (FBI) ตำรวจชายแดน (Border Patrol) และตำรวจป้องกันปราบปรามยาเสพติด (DEA) ซึ่งมีเขตอำนาจในการปฏิบัติงานจำกัดเฉพาะความผิดต่อสหรัฐฯ รัฐต่างๆ ในสหรัฐอเมริกาก็มีตำรวจของรัฐที่มีเขตอำนาจทั่วทั้งรัฐนั้น เช่น ตำรวจทางหลวงของรัฐแคลิฟอร์เนียหรือตำรวจแห่งรัฐนิวยอร์ก แต่หน่วยงานตำรวจเหล่านี้มีเขตอำนาจเพียงการรักษากฎหมายในถนนและทางหลวงของรัฐเท่านั้น ส่วนตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่พื้นฐานในเขตเมืองตามท้องถนนและให้บริการประชาชนจะดำเนินงานโดยตำรวจท้องถิ่นและสำนักงานในอำเภอในท้องถิ่น ในเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 2000 สถิติของกระทรวงยุติธรรมสหรัฐฯ แสดงว่ามีหน่วยงานที่ทำหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในประเทศสหรัฐอเมริกาจำนวน 15,736 แห่ง ในจำนวนนี้เป็นหน่วยงานรักษากฎหมายในท้องถิ่น 12,666 แห่ง ได้แก่ เทศบาล ชุมชน (เผ่า) หน่วยงานตำรวจในภูมิภาคต่างๆ และเป็นสำนักงานในอำเภอ (Sheriff's Departments) จำนวน 3,070 แห่ง มีเจ้าหน้าที่ตำรวจในหน่วยงานตำรวจต่างๆ จำนวน 440,920 คน ปฏิบัติงานเต็มเวลา ส่วนสำนักงานในอำเภอมีจำนวน 164,711 คน ปฏิบัติงานเต็มเวลา หน่วยงานตำรวจส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริการ้อยละ 78 มีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานเต็มเวลาน้อยกว่า 25 คน และมีหน่วยงานประมาณร้อยละ 56 มีตำรวจปฏิบัติงาน

³³ Reichel, Philip L. (1994). เฟิงอ้าง p. 163.

เต็มเวลาน้อยกว่า 10 คน นอกจากนี้มีหน่วยงานตำรวจจำนวน 1,366 แห่ง ที่มีเจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติงานเต็มเวลาเพียงคนเดียวและมีหน่วยงานอีก 199 แห่ง ที่มีตำรวจปฏิบัติงานเป็นบางเวลา (Part-time)

ประวัติศาสตร์ของตำรวจสหรัฐฯ มีที่มาจากตำรวจอังกฤษ โดยเฉพาะการปฏิรูปตำรวจลอนดอนในศตวรรษที่ 19 เป็นแบบฉบับของกิจการตำรวจในสหรัฐฯ โดยพัฒนาการของการควบคุมดูแลตำรวจในสหรัฐอเมริกาที่ประเด็นปัญหาหลักเดียวกันว่า ตำรวจควรอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานใด ในระยะเริ่มต้นหน่วยงานตำรวจอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของนักการเมืองท้องถิ่น ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานของตำรวจตอบสนองต่อนักการเมืองท้องถิ่นในระบบอุปถัมภ์ ทำให้เกิดปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างกว้างขวาง ต่อมาได้มีการปฏิรูปตำรวจเพื่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการจัดตั้งคณะกรรมการตำรวจ หรือผู้บริหารตำรวจ เช่น ในนครนิวยอร์กนายกเทศมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งหัวหน้าตำรวจหรือผู้บัญชาการตำรวจ และแต่งตั้งผู้พิพากษาเป็นคณะกรรมการตำรวจ ในศตวรรษที่ 20 นายกเทศมนตรีนิวเจอร์กพร้อมกับผู้บัญชาการตำรวจแต่งตั้งคณะกรรมการควบคุม ดูแลตำรวจจากประชาชน และนายกเทศมนตรีมีอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอนหัวหน้าตำรวจ

วิวัฒนาการของการควบคุมและกำกับ ดูแลตำรวจในสหรัฐอเมริกามีความสัมพันธ์กับการเมืองท้องถิ่นมา โดยตลอด ยกเว้นหน่วยงานตำรวจของรัฐและรัฐบาลกลาง ได้มีความพยายามที่จะนำตำรวจออกจากการเมืองโดยการแต่งตั้งคณะกรรมการตำรวจให้ทำหน้าที่เป็นกั้นชนระหว่างตำรวจและนักการเมือง แต่แนวความคิดดังกล่าวไม่ประสบความสำเร็จ เพราะคณะกรรมการตำรวจได้รับการแต่งตั้งโดยนายกเทศมนตรีหรือสภาเทศบาล ดังนั้น การฝักใฝ่กับการเมืองจึงเป็นเรื่องที่แยกออกจากการเมืองได้ยาก พลเรือนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นกรรมการตำรวจขาดความรู้ ความเข้าใจในกิจการตำรวจ และมีได้ทำงานเต็มเวลา และไม่มีเวลาที่จะศึกษาการทำงานของตน ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการจึงต้องอาศัยผู้บัญชาการตำรวจเป็นหลักและถูกมองข้ามไปในที่สุด ความเป็นอิสระของผู้บัญชาการตำรวจและกรมตำรวจทำให้มีอำนาจมาก เนื่องจากมีคณะกรรมการตำรวจที่อ่อนแอ จึงขาดความรับผิดชอบต่อประชาชน ยกเว้นชนชั้นสูงหรือผู้มีอำนาจในสังคม ประชาชนได้รับผลกระทบจากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อย

ระบบในปัจจุบันตลอดระยะเวลา 30 ปีที่ผ่านมา ประชาชนมีความเห็นว่าหน่วยงานตำรวจใช้อำนาจมากเกินไปและขาดการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง ไม่มีการสอบสวนและการตรวจสอบความประพฤติมิชอบของตำรวจ แม้ว่าจะมีผู้เห็นด้วยกับแนวความคิดในการปฏิรูปตำรวจ แต่ก็ไม่แน่ใจว่าจะนำระบบใดมาใช้ โดยเฉพาะได้รับการต่อต้านจากผู้บริหารตำรวจและสมาคมตำรวจ ซึ่งไม่ต้องการให้เปิดเผยกิจการภายในของตำรวจและเกรงว่าจะมีผลกระทบต่อความเชื่อถือและอำนาจของตำรวจ โดยฝ่ายที่สนับสนุนการปฏิรูปตำรวจอ้างว่าการตรวจสอบและวินิจัยการกระทำ

ผิดและระเบียบวินัยของตำรวจเป็นหน้าที่ของหน่วยงานตำรวจ ถ้าจะให้ตำรวจมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ระบบนี้จะต้องได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะการตรวจสอบโดยตำรวจด้วยกันเองมิใช่สิทธิโดยเด็ดขาด หน่วยงานที่สามารถตรวจสอบตนเองต้องเป็นองค์กรผู้ประกอบวิชาชีพที่มีความรู้และการฝึกอบรมและระเบียบวินัยอย่างยิ่งเท่านั้น เช่น อาจารย์มหาวิทยาลัย แพทย์ และทนายความ เป็นต้น แม้ว่าจะมีผู้ยอมรับให้ตำรวจมีอำนาจสืบสวนสอบสวนตำรวจด้วยกันเอง แต่การบังคับใช้กฎหมายเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชน ดังนั้น จึงต้องมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ ด้วยเหตุนี้หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายในสหรัฐอเมริกาในปัจจุบันนี้จึงยินยอมให้มีการตรวจสอบและการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของตำรวจ ในกรณีที่ตำรวจยินยอมให้มีการปฏิรูปด้วยตนเอง หน่วยงานต่างๆ เหล่านี้ยังคงรักษาอำนาจในการสืบสวนสอบสวน และการลงโทษทางวินัยของตำรวจด้วยกันเองได้ในกรณีที่มีการปฏิรูปจากภายนอกสิทธิดังกล่าวเป็นขององค์กรตรวจสอบจากภายนอก

โครงสร้างและวิธีการควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ

ในประเทศสหรัฐอเมริกามีการดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจโดยผ่านคณะกรรมการตรวจสอบของประชาชน โดยคณะกรรมการตรวจสอบของประชาชนจะสามารถปฏิบัติหน้าที่เมื่อหน่วยงานของตำรวจได้ดำเนินการตรวจสอบเรื่องร้องทุกข์จากประชาชนเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการจะทำหน้าที่ทบทวนการสอบสวนหรือการลงโทษทางวินัย ไม่สามารถจะดำเนินการสอบสวน ได้สวน เรียบยานหรือเอกสาร ได้อีก คณะกรรมการประชาชนมีอำนาจจำกัดในการให้คำแนะนำแก่ผู้บัญชาการตำรวจ แต่มีอำนาจหน้าที่เพียง 2 ประการที่สำคัญ คือ 1) ผลการสอบสวนได้กระทำโดยชอบหรือให้กลับคำตัดสิน 2) ให้สอบสวนเพิ่มเติมหรือสอบสวนใหม่

การตรวจสอบโดยคณะกรรมการจะไม่ใช่ที่เปิดเผยมต่อสาธารณะและมีหน้าที่พิจารณาคำร้องทุกข์จากประชาชนเท่านั้น ไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของหน่วยงานหรือความประพฤติที่มีปัญหาของตำรวจโดยทั่วไปได้ และไม่สามารถแนะนำทางดำเนินนโยบายให้แก่ตำรวจได้นอกจากนี้คณะกรรมการยังขาดแคลนงบประมาณและไม่มีเจ้าหน้าที่ทำงานเต็มเวลา คณะกรรมการไม่สามารถรับคำร้องทุกข์หรือสอบสวนได้ด้วยตนเอง และจะทราบเรื่องเมื่อหน่วยงานภายในของตำรวจแจ้งให้ทราบเท่านั้น ระบบคณะกรรมการภาคประชาชนที่เป็นองค์กรตรวจสอบภายนอกมีหลายรูปแบบในแต่ละเมือง ในรายงานนี้จะกล่าวถึงเฉพาะระบบที่ใช้ในนครนิวยอร์กเท่านั้น

คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในนครนิวยอร์ก (New York City)³⁴

³⁴ Goldsmith, Andrew. (2000). *Civilian Oversight of Policing*. p. 115.

(1) ความเป็นมาของคณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์

ในรัฐนิวยอร์กนี้มีตำรวจของเทศบาลอยู่มากมายเช่นตำรวจของเค้ตี้ (มีประมาณ ๖๐ แห่ง) ตำรวจประจำเมือง (ของเทศบาลเมือง) ตำรวจของหมู่บ้าน (constables) ตำรวจรถไฟ และ บ้างท้องถิ่นก็ยังมีนายอำเภอทำหน้าที่เป็นผู้รักษากฎหมายซึ่งส่วนมากเป็นถิ่นชนบท

กิจการตำรวจในสหรัฐอเมริกาไม่ได้จัดเป็นรูปรวม ทั้งนี้ก็เพราะแต่ละรัฐต่างก็มีความเจริญรุ่งเรืองมีอาณาเขตกว้างใหญ่และมีประชากรอยู่หนาแน่นคล้ายคลึงกัน ดังนั้นการตำรวจอเมริกาในแต่ละรัฐหรือแต่ละนครใหญ่ๆ จึงต่างก็มีกรมตำรวจของตนเองมีหัวหน้ารับผิดชอบบังคับบัญชางานเอง ตลอดจนมีระเบียบงานปกครองตนเองทุกอย่างต่างฝ่ายต่างก็ปฏิบัติงานเป็นเอกเทศ ภายใต้กฎหมายของแต่ละรัฐนั้นๆ มิได้ขึ้นต่อกันแต่มีการประสานงานกันช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เมื่อกล่าวโดยสรุปการตำรวจในสหรัฐอเมริกาถ้าเป็นมลรัฐการตำรวจก็ขึ้นอยู่กับผู้ว่าการมลรัฐนั้น ถ้าเป็นตำรวจในเทศบาลก็ขึ้นอยู่กับนายกเทศมนตรีถ้าเป็นตำรวจหัวเมืองใหญ่ในส่วนภูมิภาคก็ขึ้นอยู่กับนายอำเภอหรือผู้ปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

ในการจัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจเป็นองค์กรที่เกิดขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะในหน่วยงานตำรวจเมืองต่างๆ กรณีศึกษาดังต่อไปนี้เป็นคณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนครนิวยอร์ก (NYC Civilian Complaint Review Board) มีประวัติความเป็นมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 เกิดจากองค์กรพันธมิตร 18 องค์กร รวมตัวกันจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานว่าด้วยตำรวจและคนกลุ่มน้อยเพื่อเรียกร้องให้นครนิวยอร์กดำเนินการแก้ไขปัญหาความประพฤติโดยมิชอบของตำรวจ โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างตำรวจกับคนเชื้อสายเปอร์โตริโก (Puerto Ricans) คนผิวดำ (Negro) กรมตำรวจนครนิวยอร์กได้ปฏิบัติตามข้อเรียกร้องนี้โดยการจัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ในปี ค.ศ. 1953 ประกอบไปด้วยรองผู้บัญชาการตำรวจนครบาลนิวยอร์ก 3 คน เป็นคณะกรรมการสอบสวนคำร้องทุกข์ของประชาชน ต่อมาในปี ค.ศ. 1955 นายกเทศมนตรี (นายโรเบิร์ต แวกเนอร์) ได้ขยายขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการให้มากขึ้น แต่ยังคงเป็นองค์กรที่อยู่ภายในกรมตำรวจ การสอบสวนกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ซึ่งเป็นผู้เสนอให้มีการลงโทษทางวินัยต่อผู้บริหาร

หลังจากปี ค.ศ. 1965 นายกเทศมนตรีคนใหม่ในสมัยนั้น (นายจอห์น ลินเชย์) ได้แต่งตั้งผู้พิพากษาศาลของรัฐบาลกลางทำหน้าที่สอบสวนการปฏิบัติงานของกรมตำรวจและจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง คณะกรรมการสอบสวนได้เน้นการปรับปรุงตำรวจให้ทันสมัยโดยมีข้อสรุปว่า “เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อถือและการสอบสวนคำร้องทุกข์กระทำด้วยความเป็นธรรม คณะกรรมการควรประกอบไปด้วยผู้แทนของประชาชน” ต่อมานายกเทศมนตรีได้จัดตั้งคณะกรรมการสรรหาอีกชุดหนึ่ง เพื่อพิจารณาเสนอให้มีพลเรือนอยู่ในคณะกรรมการด้วย ข้อเสนอ

ได้รับการต่อต้านอย่างรุนแรงจากนายกสมาคมตำรวจสายตรวจไม่เห็นด้วยกับการให้มีผู้แทนประชาชนเป็นกรรมการ คณะกรรมการสรรหาได้เสนอพลเรือนให้นายกเทศมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการจากบุคคลภายนอกเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ของกรมตำรวจ เพื่อทำหน้าที่สอบสวนเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจที่นายกเทศมนตรีแต่งตั้งมีอายุการทำงานในระยะเวลาอันสั้น นายกสมาคมตำรวจสายตรวจและสมาชิกได้รวบรวมรายชื่อตำรวจนิวยอร์กลงคะแนนเสียงคัดค้านมิให้มีพลเรือนอยู่ในคณะกรรมการตรวจสอบคำร้องทุกข์ของตำรวจ นับเป็นการณรงค์ที่สร้างความขัดแย้งของทุกฝ่าย เหตุผลสำคัญของฝ่ายที่คัดค้าน ได้แก่ การอ้างความปลอดภัยและความหวาดกลัวว่ากรรมการฝ่ายพลเรือนจะมีผลทำให้ตำรวจไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างเหมาะสม ส่วนผู้ที่สนับสนุนให้พลเรือนมีส่วนร่วมก็กล่าวหาฝ่ายตรงกันข้ามว่าเป็นพวกรังเกียจเชื้อชาติ ผลของการลงคะแนนเสียงฝ่ายที่คัดค้านชนะอย่างท่วมท้นเป็นผลให้คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์ต้องปรับไปใช้คณะกรรมการที่ประกอบด้วยตำรวจทั้งหมด

ต่อมาในปี ค.ศ. 1987 ได้มีร่างพระราชบัญญัติของสภาเทศบาล จัดตั้งคณะกรรมการชุดใหม่กำหนดให้ประชาชนเป็นคณะกรรมการร่วมกับเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายพลเรือน ประกอบด้วยกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจากนายกเทศมนตรี 6 คน โดยความเห็นชอบของสภาเทศบาลและกรรมการอีก 6 คน แต่งตั้งโดยผู้บัญชาการตำรวจ ในยุคนี้คณะกรรมการสอบสวนคำร้องทุกข์ของตำรวจได้จ้างพลเรือนทำหน้าที่สอบสวนคำร้องทุกข์ พลเรือนเหล่านี้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกับพนักงานสอบสวนของกรมตำรวจภายใต้การกำกับดูแลของกรมตำรวจ

ในปี ค.ศ. 1988 ได้เกิดเหตุการณ์รุนแรงขึ้นในสวนสาธารณะทอมกินส์ (Tompkins) ทำให้มีมติมหาชนเห็นว่า พลเรือนควรจะทำหน้าที่ควบคุมการสอบสวนรับเรื่องร้องทุกข์ กล่าวหาเจ้าหน้าที่ตำรวจนิวยอร์ก เหตุการณ์ครั้งนี้เกิดจากคดีร้องเรียนเกี่ยวกับผู้ค้ายาเสพติดและความไม่สงบในสวนสาธารณะ กรมตำรวจได้ห้ามมิให้คนออกนอกบ้าน (curfew) ในเวลาหนึ่งนาฬิกา การเดินขบวนคัดค้านคำสั่งดังกล่าว ทำให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างตำรวจกับประชาชน มีผู้ถูกจับ 4 คน และตำรวจได้รับบาดเจ็บ 4 คน ต่อมาผู้เดินขบวนถูกขับออกจากสวนสาธารณะและมีเหตุการณ์รุนแรงระหว่างตำรวจ ผู้เดินขบวน และผู้มางูหลายครั้ง ภาพถ่ายวีดิทัศน์แสดงว่าตำรวจได้ใช้ไม้กระบองและเตะประชาชนที่อยู่บนพื้น โดยใช้โลปีดบังคับตนเอง

คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจได้สอบสวนและจัดทำรายงานเหตุการณ์มีข้อสรุปว่า “ไม่มีพยานหลักฐานที่แสดงว่าตำรวจใช้ความพยายามจำกัดการใช้กำลังและได้ใช้กำลังในการปฏิบัติงาน และรายงานนี้ยังได้กล่าวตำหนิกรมตำรวจนิวยอร์กอย่าง

รุนแรง” (รายงานปี ค.ศ. 1988 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์ที่ประกอบด้วยพลเรือนทั้งหมด)

ในปี ค.ศ. 1993 หลังจากที่ได้มีการอภิปรายและการแสดงความเห็นจากประชาชนอย่างกว้างขวาง นายเทศมนตรีและสภาเทศบาลนครนิวยอร์กจึงได้จัดตั้งคณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจในรูปแบบปัจจุบัน คณะกรรมการมีอำนาจออกหมายเรียกพยานบุคคลและพยานเอกสาร และมีอำนาจในการเสนอแนะให้ลงโทษทางวินัยในกรณีที่มีพยานหลักฐานสนับสนุน อย่างไรก็ตาม หน่วยงานนี้มิได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณอย่างเพียงพอในตอนเริ่มต้น ซึ่งทำให้ไม่สามารถพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาในปี ค.ศ. 1997 หลังจากที่มีเหตุการณ์ใช้ความรุนแรงของตำรวจอีกครั้งหนึ่ง หน่วยงานพิจารณาเรื่องร้องทุกข์พลเรือนจึงได้รับงบประมาณเพิ่มขึ้นและสามารถจ้างพนักงานสอบสวนและผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาทำหน้าที่กำกับ ดูแลการสอบสวน พนักงานสอบสวนพลเรือนที่มีผู้จัดการเป็นหัวหน้าทำให้คณะกรรมการมีผลการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น ในปัจจุบันนี้คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนิวยอร์กเป็นองค์กรที่ใหญ่ที่สุดในสหรัฐอเมริกาได้ทำการสอบสวนคำร้องทุกข์หลายพันเรื่องและเป็นผลให้เจ้าหน้าที่ตำรวจถูกลงโทษทางวินัยหลายร้อยคน คณะกรรมการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจหลัก ด้วยการสอบสวน คำร้องทุกข์อย่างเป็นกลาง ทั้งนี้ ข้อมูลสถิติการลงโทษทางวินัยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1994 เป็นต้นมา มีเจ้าหน้าที่ตำรวจถูกลงโทษทางวินัยเพิ่มมากขึ้น

(2) โครงสร้างของคณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนิวยอร์ก (The New York City Civilian Review Board (CCRB))

คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนิวยอร์ก เป็นคณะกรรมการที่มีความเป็นอิสระ โดยคณะกรรมการมีสมาชิกจำนวน 13 คน ได้รับการแต่งตั้งจากสภาเทศบาลจำนวน 5 คน จากเขตต่างๆ เขตละ 1 คน ได้รับการแต่งตั้งโดยผู้บัญชาการตำรวจจำนวน 3 คน และได้รับการแต่งตั้งโดยนายกเทศมนตรีจำนวน 5 คน อย่างไรก็ตาม นายกเทศมนตรีเป็นผู้แต่งตั้งสมาชิกคณะกรรมการทั้งหมดซึ่งเสนอโดยสภาเทศบาลหรือผู้บัญชาการตำรวจ สมาชิกคณะกรรมการต้องไม่เคยดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตำรวจมาก่อน เว้นแต่ผู้ซึ่งเสนอชื่อโดยผู้บัญชาการตำรวจ และจะต้องไม่เป็นเจ้าหน้าที่หรือลูกจ้างของรัฐ สมาชิกคณะกรรมการมีวาระการดำรงตำแหน่ง 3 ปี จะได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน

คณะกรรมการจะว่าจ้างผู้อำนวยการสำนักงานทำหน้าที่บริหารงาน โดยสำนักงานประกอบไปด้วยเจ้าหน้าที่ที่เป็นพลเรือนทั้งสิ้น ที่มีหน่วยงานที่สำคัญภายใน เช่น ทีมปฏิบัติการจำนวน 8 ทีมที่มีหัวหน้าทีมที่มีประสบการณ์ในการสืบสวนสอบสวนไม่ต่ำกว่า 10 ปี และทีมใกล้เคียงข้อพิพาทจากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจกับภาคประชาชน โดยคณะกรรมการจะมีการ

ประชุมกับสำนักงานเป็นประจำทุกเดือน เดือนละครั้งเพื่อควบคุมดูแลการทำงานของสำนักงาน โดยมีคณะกรรมการต่างๆ รวมทั้งกำหนดนโยบาย คณะกรรมการจะตรวจสอบการสอบสวนของสำนักงานและการรับเรื่องร้องทุกข์ นอกจากประชุมทุกวันพุธที่สองของเดือนแล้ว สมาชิกคณะกรรมการจะประเมินคดีต่างๆ ของคณะกรรมการในคณะกรรมการแต่ละชุดจะมีสมาชิกคณะกรรมการที่ได้รับแต่งตั้งโดยนายกเทศมนตรี สภาเทศบาล และผู้บัญชาการตำรวจฝ่ายละ 1 คน คณะทำงานจะพิจารณาข้อกล่าวหาและลงมติโดยใช้คะแนนเสียงส่วนใหญ่ ในกรณีที่คณะกรรมการชุดใหญ่เห็นชอบเห็นว่า คำร้องทุกข์มีมูลจึงจะส่งเรื่องไปยังผู้บัญชาการตำรวจซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการลงโทษทางวินัยดำเนินการต่อไป

(3) อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์จากการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจนิวยอร์ก

หน่วยงานนี้เป็นองค์กรอิสระและมีได้เป็นหน่วยงานของนายกเทศมนตรี มีอำนาจรับสอบสวน ไล่สวน ศึกษา ค้นคว้า และเสนอแนะเกี่ยวกับการร้องทุกข์ที่มีต่อตำรวจนิวยอร์ก ซึ่งถูกกล่าวหาในประเด็นที่สำคัญ 4 ประการ คือ 1) การใช้กำลัง 2) การใช้อำนาจเกินขอบเขตหรือเกินความจำเป็น 3) การใช้อำนาจโดยมิชอบ 4) การปฏิบัติที่ไม่สุภาพเรียบร้อยหรือใช้ภาษาที่หยาบคาย ทั้งนี้ การสอบสวนของคณะกรรมการจะกระทำด้วยความเป็นกลางโดยพนักงานสอบสวนของคณะกรรมการ ซึ่งประกอบไปด้วยลูกจ้างที่เป็นพลเรือน คำร้องทุกข์อาจกระทำต่อบุคคล คำร้องทุกข์อาจเสนอโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะเป็นผู้เสียหายหรือพยานในเหตุการณ์หรือไม่ก็ได้ ผลการสอบสวนคำร้องทุกข์ของคณะกรรมการจะส่งไปยังผู้บัญชาการตำรวจ คณะกรรมการอาจส่งผลการสอบสวนพร้อมกับข้อเสนอให้มีการลงโทษทางวินัยด้วยก็ได้

การเผยแพร่ภารกิจให้ประชาชนทราบ คณะกรรมการได้จัดทำข้อมูลข่าวสารแจ้งให้ประชาชนที่เป็นผู้เสียหายเนื่องจากการประพฤตินิชอบของตำรวจยื่นคำร้องทุกข์หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้ยื่นคำร้องทุกข์ด้วยตนเอง รวมทั้งคณะกรรมการจะใช้ความพยายามในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งด้วยวิธีการต่างๆ โดยคำนึงถึงความยุติธรรม รวมทั้งมีกระบวนการระดมข้อพิพาท นอกจากนี้คณะกรรมการจะทำรายงานให้ผู้บัญชาการตำรวจทราบรูปแบบการกระทำผิดรวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการแก้ไขในประเด็นที่เกี่ยวข้องหรือนโยบายในการปฏิบัติงาน

ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ได้แก่ การสอบสวนคำร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจนครบาลนิวยอร์ก กฎหมายของเมืองนิวยอร์กกำหนดให้คณะกรรมการจัดตั้งระบบพิจารณาคำร้องทุกข์ รวมทั้งการระงับข้อพิพาท ให้การศึกษาแก่ประชาชน และจัดทำรายงานการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ นอกจากนี้หน้าที่ส่วนหนึ่งของคณะกรรมการ ได้แก่ การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการสอบสวนคำร้องทุกข์เพื่อใช้เป็นนโยบายของกรมตำรวจ ข้อมูลในปี ค.ศ. 2003 คณะกรรมการรับเรื่องร้องทุกข์ได้รับคำร้องจำนวน 5,568 ราย มีพนักงานสอบสวนจำนวน 121 คน

โดยพนักงานสอบสวนคนหนึ่งรับผิดชอบสำนวนสอบสวนคนละ 23 เรื่อง อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมีแนวโน้ม คำร้องทุกข์เพิ่มขึ้น จำนวนพนักงานสอบสวนไม่มีอัตราที่เพิ่มขึ้นจึงมีผลกระทบต่อการทำงานซึ่งเป็นปัญหาที่จะต้องดำเนินการแก้ไขต่อไป โดยการประนอมข้อพิพาทเป็นทางเลือกในการระงับข้อพิพาทอย่างหนึ่งซึ่งทำให้เกิดความพอใจทั้งสองฝ่ายของผู้ร้องทุกข์และเจ้าหน้าที่ตำรวจ ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดี และป้องกันมิให้เกิดการกระทำที่เป็นสาเหตุแห่งการร้องทุกข์ คณะกรรมการมีนโยบายที่จะใช้วิธีประนอมข้อพิพาทเป็นหลักและส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของการประนอมข้อพิพาท ส่งเสริมให้ใช้วิธีนี้ในกรณีที่เหมาะสม รวมทั้งการฝึกอบรมให้พนักงานสอบสวนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการระงับข้อพิพาท

ในปี ค.ศ. 2003 คณะกรรมการประสบความสำเร็จในการระงับข้อพิพาทด้วยวิธีนี้จำนวน 91 คดี และพนักงานสอบสวนได้ใช้วิธีประนอมข้อพิพาททั้งสิ้น 1,077 คดี และมีผู้ยอมรับการประนอมข้อพิพาทถึงร้อยละ 58 ส่วนเจ้าหน้าที่ยอมรับการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาท ร้อยละ 67 รวมทั้งระยะเวลาที่ใช้ในการประนอมข้อพิพาทโดยเฉลี่ย 4 เดือนครึ่ง

ขั้นตอนการดำเนินงานรับคำร้องทุกข์

การยื่นคำร้องทุกข์อาจกระทำเป็นหนังสือหรือโดยทางโทรศัพท์หรือกรอกแบบฟอร์มผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต หรือยื่นเรื่องราวที่สถานีตำรวจ โดยมีกระบวนการสอบสวนที่สำคัญดังนี้

ก. บันทึกคำให้การของผู้ร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนอาจสอบถามให้การของผู้ร้องทุกข์ ณ ที่ทำการหรือสถานที่ของผู้ร้องทุกข์ เพื่อบันทึกข้อเท็จจริง วัน เวลา สถานที่เกิดเหตุ ชื่อของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และจัดทำรายงานเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นพร้อมกับชื่อที่อยู่ของผู้ร้องทุกข์และพยานที่มีส่วนสำคัญในการสอบสวน

ข. บันทึกคำให้การของพยาน เมื่อสอบผู้ร้องทุกข์แล้วพนักงานสอบสวนจะสอบพยานที่ผู้ร้องทุกข์กล่าวถึง โดยจะไปเยี่ยมพยานหรือติดต่อบุคคลที่สามารถให้ข้อเท็จจริงที่เป็นประโยชน์ในการสอบสวน

ค. พยานเอกสาร คณะกรรมการมีอำนาจออกหมายเรียก โดยขอบันทึกข้อมูลหรือเอกสารที่เกี่ยวข้องโดยความยินยอมของผู้ร้องทุกข์ เช่น พยานทางการแพทย์หรือพยานเอกสารจากสถานีตำรวจ หรือข้อมูลต่างๆ เพื่อประกอบการพิจารณา

ง. บันทึกคำให้การของเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานสอบสวนจะต้องสอบพยานและผู้ถูกกล่าวหาโดยเร็ว รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและรวบรวมพยานหลักฐานการสอบสวน

จ. คณะกรรมการ เมื่อการสอบสวนเสร็จสิ้นพนักงานสอบสวนจะส่งสำนวนไปให้คณะกรรมการ คณะกรรมการอย่างน้อย 3 คน จะตรวจสำนวนและพยานหลักฐานต่างๆ และลงคะแนนเสียงว่าคำร้องทุกข์นั้นมีมูลหรือไม่ ถ้ามีมูลจึงส่งต่อไปยังผู้บัญชาการตำรวจซึ่งจะเป็นผู้ดำเนินการทางวินัยต่อไป

ฉ. บทบัญญัติของกฎหมาย ตามกฎหมายข้าราชการพลเรือนนิวยอร์ก เจ้าหน้าที่ ซึ่งถูกสอบสวนว่ามีมูลจะถูกลงโทษทางวินัย หรือได้รับโทษทางวินัยภายในเวลา 18 เดือน นับแต่วันเกิดเหตุการณ์เว้นแต่การประพฤติมิชอบเป็นความผิดอาญา อายุความจะเริ่มนับตั้งแต่วันที่เกิดเหตุ มิใช่วันที่คณะกรรมการเริ่มสอบสวน ดังนั้น ผู้ที่ร้องทุกข์จำเป็นจะต้องยื่นคำร้องโดยเร็วเมื่อเกิดเหตุการณ์